

POLITISKOS ŽINIOS.

MASKOLIJA.

Dabar jau galutinai ir iš Lietuvos žinomi trečiosios dūmos atstovai. Čia rinkiniai išpuolė, bent Kauno ir Suvalkų gubernijose, geriau, negu dabartinės salygosse galiama laukti. Iš Kauno gubernijos dūmą pateko trys kaimiečiai lietuviai pirmeiviai, o vienas atžagaris dvarponis; iš Suvalkų gubernijos gi pateko antrosios dūmos atstovas Bulota. Vilniaus gubernijos atstovai, kaip buvo abiejos išvaikytose dūmose, yra įgiję dvarponių ir kunigų. Tai, sakome, jog trečiojo dūmą lietuviai atstovai pateko geresnei negu dabartinės salygosse galiama buvo išrinkti, bet visgi išto per daug džiaugtis negalima. Iš lietuvių atstovų tik vienas Bulota yra su augstesniu mokslu, kiti kaimiečiai ukinkai. Taigi visame atstovybės sudėtyje puls ant viešo Buloto sprando, o vienas žmogus negali visų reikalų apžioti, ypač kad geresniems, apšvietusiems atstovams prisieta darbuoties dar ir visokiose dūmos komisijose.

Ne vienam gal rodosi, kad tautą atstovauti ar dūmose, ar parlamentuose ne reikia augstesnio mokslo, nuolatai, ypač Amerikoje, girdime antai kalbant, kad atstovybei pakanka susipratimo. Praktika vienok parodo, kad be mokslo ir tasai susipratimas siauras, apima siaurus rubežius, dūmų gi keliami visi krašto reikalai ne visada siauruose rubežuose. Juo žmogus mokytesnis, juo apšvietesnis, protas jo apima platesnius rubežius. Apart to, su mokslu eina ir iškalbumas, statymas tinkamų motyvų apgynimui pakelto klausymo. Antai pirmoje dūmoje, be abejonės, buvo geri, susipratę lietuviai kaimiečių atstovai, bet kad jiems truko mokslo, tai lietuviai atstovybė galėjo dalyvauti vien balsavimuose, gynymin Lietuvos reikalų jie turėjo per mažai mokslo ir iškalbumo, todėl lietuviai valstiečių atstovai buvo kaipi nebyliai, beveik lupų neatidard per visą pirmosios dūmos buvimą, o lietuviai atstovų juk pareiga buvo kelti reikalus Lietuvos ir ne tik kelti, bet pertikrinti kitus atstovus, statyti, apgynimui Lietuvos reikalų, tinkamus motyvus, nes beto kiti tautai atstovai jų ne paremtų, o be tokio paremimo ir įvykdyti nieko negalima. Dūmose ir parlamentuose ne galima tuščiais, nieko nereikšiančiais žodžiais, nesupratimai kalbėti, kaip tai galima girdėti prakalbamus susirinkimuose. Parlamentuose, kur kalbos klaso apšvieti atstovai, reikia ne tuščių žodžių, nesupratimo aiškinimo, bet svarbių motyvų.

Tikru kalbėtoju todėl, tokiu koks dūmų reikalingas, nuo lietuvių, turbūt, bus vien Suvalkų gubernijos lietuvių atstovas Bulota. Ant galo naujieji Kauno gubernijos atstovai yra žmonės nauji, dar niekur nepasirodę; tarp tokių gali ištikro atsirasti sumanus ir geri kalbėtojai. Bet ar atsirastų tik vėlai galėsime matyti.

Visų pažangesniųjų atstovų padėjimas dūmų labai sunkus, nes jeigu rinkiniai taip ir tikrojo Maskolijoje būtų pasisekę kaip Kauno ir Suvalkų gubernijose, būtų dar gerai, bet Maskolijoje taip neisejo, dūmą pateko daugiau atžagarėvių, valdžios spaugų šalininkų. Atsiverimui reakcionierių balsų reikia susitarimo visų pažangesniųjų partijų atstovų, be tokio susitarimo, išsiskirčius, balsuojant kaip papuolė, pažangesnieji balsai nieko ne svers; reakcionieriai galės kalti natūralų pančios pančiojimi drystančių peikti valdžią žmonių.

Rarumo vis nėra, nors revoliucij. su viličia pergalėti valdžią ir apsisotio, bet revoliucionieriški darbai apsirėškia kaip be plano daromi. Nudeda kur kokią žiauresnį caro tarną. Užpuolimai ant patų nesiliauja ir užpuolikas kartais pasiseka ir šiek tiek pinigų paimti, bet nežinia, kas tą atlieka.

Kaip įsibūvusių jurių vilnių negalima vienu rankos mostelėjimu nutildyti, teip jau su sykiu užmigdyti visą revoliucionierišką judėjimą tautų vien valdžios žiaurumu teipgi negalima. Ar ilgai trauksis be plano revoliucionieriški darbai, kada revoliucija iš naujo kils, sunku dabar įspėti. Siuom kartu ji nepasisekė, kadangi žmonės ne buvo priręgti. Prirengimui žmonių reikia juos kultūriškai pakelti ir tvirtai suorganizuoti.

Apsilpus žmonių revoliucijai revoliucijinė dvasia padede smarkiai platiniesi tarp turinčių sostą ir valdžios saulyką apginti kareivių. Tiesybė ir kareivių pasipriešinimuose ne matyt dar plano, dar ir tarp jų nematyt tikro sutarimo, bet pakanka jau ir to, kad ir tarp svarbiausios caro sosto stiprovės platinasi dezorganizacija, išgavo nepaklusnumo dvasia. Ją dar gali labiau pakelti ir žiaurumas nesuprantančių persikeitusių aplinkybių kariūmenės perdetinių. Juo perdetiniai elgis su kareiviais žiauriau, juo labiau atstums nuo sosto; bet perkeitimui kareivių pažiūrų, reikia dar daug darbo.

Vladiostoke, rytinėj Siberijoje, kur 29 ir 30 spalį buvo susibūnavę kareiviai sapery batalijono ir jurininkai vieno torpedinio laivo, 25 d. lapkričio prasidėjo karistiekis teisme byla 198 kareivių. Byla traukiasi prie uždarytų durų, pasalinę žmonių, net laikraščius korrespondentų neleidžia teismam. Matyt valdžia tikisi, kad teisme turi išeiti kokios valdžios slepiamos paslaptys, kokių žmonės neprivalo žinoti.

Naujai dūmai jau izdo ministerij. paduotas biudžetas, kuriame parodytas nepriklausim apie 200 milijonų rublių. Paduoti dūmai ministerij. ir kiti sumanymai. Iš jų matyt, kad randas nesutinka panaikinti mirties bausmę ir karės laiko teismus, teipgi sustiprintą apsaugą didelių apskričių; nesuteiks savivaldą ne Lenkijai, nei kitiems ne maskolių apgyventiems kraštams; ne sutiks, jeigu dūma užgirtų visuotiną betarpių balsavimą renkant dūmos atstovus. Jeigu dūma užgirtų ka tokio, ko valdžia negeidžia, ji teipgi bus išvaikyta. Bet pasipriešinimo dabartinės dūmos negalima laukti.

PORTUGALIJA.

Apsilpus revoliucionieriškam judėjimui Maskolijoje, jis apsirėškė kitame, rods mažame Europos krašte — Portugalijoje. Čia nuo seniai yra konstitucijinė rėda, yra tikras parlamentas, tikra dūmų atstovybė. Karalius to krašto, Don Luis, negalėdamas išgauti nuo parlamento, ko geidžia, bando, kaip tai daro Maskolijos ministeriai su caro pritarimu, netik susiaurinti parlamento tiesas, bet nori sivistu konstituciją panaikinti ir be jos valdyti žmonis. Jo valdžios pradėjo persekioti visus laisvųjų pažiūrų žmonis. 24 d. balandžio, karalius išleido prisakymą uždaryti čia eld laisvųjų pažiūrų laikraščius; sutverti, panašius Maskolijoje karės lauko, teismus, kuriuose be prisakioty turi būti perkurtinotos bylos visų politiskųjų prasižengimų.

Likosi uždėta cenzura ant visų siunčiamų ir užrubežius telegramų, todėl visko apie žmonių neuzganėdinimą ir bruzdėjimą greitai negalima dazinti. Iš privatisių žinių, nuo atkakusių į Paryžių ypatų matyt, kad Portugalijoje susibūnavo ir jurininkai kariškojo laivyno ir kareiviai, kurie, kaippo gerian susipratę negu maskoliskieji, stvoja žmonių pusėj. Lisabonoj buvo jau mišiai kariūmenės su žmonių minionis. Kadangi sosto ipeidinis pasipriešinimo karaliaus saulyčiai, tai jį karalius išvijo visai iš sostapilio. Kaip Maskolijos caras turi Stolypiną, padedantį carui pančioti žmones, teip Portugalijos karalius turi ministerij. perdetinį Franco, kuris padeda naikinti pirma žmonėms suteiktas laisves. Bet nors Portugalijoje žmonių apšvietimas stovi žemiau negu kituose vakarinės Europos kraštuose,

bet visgi augščiau negu Maskolijoje, tai čia, turbūt, blogus pačiam karaliui išduos vaisyis mėgdžiojimas Maskolijos. Republikonišką judėjimą Portugalijoje platinasi, karaliaus ir ministerij. perdetinio Franco priešų skaitlius auga vis labiau. Atkakles Paryžium valdžią uždaryto laikraščio "Vanguardia" redaktorius, Senhor Lima, užtikrina, jog Portugalijoje monarhija dar prieš naujus metus puls, nes žmonės nepilankus monarhizacijai ir čia bus įvesta republikonišką rėda.

VOKIETIJA.

Vokietijoje pradėjo vėl smarkiau persekioti Maskolijos ukėsus, kur nors ten apsigyvenusius. Perelto nedėlios dieną 29 Maskolijos ukėšai, daugume studentai, garvie prisakymą tuojau išsinešdinti iš Vokietijos, kitaip jie bus išduoti Maskolijos valdžioms. Maskoliskųjų studentų gyvenimas nesuprantančių persikeitusių aplinkybių kariūmenės perdetinių. Juo perdetiniai elgis su kareiviais žiauriau, juo labiau atstums nuo sosto; bet perkeitimui kareivių pažiūrų, reikia dar daug darbo.

Vokietiskie konservatyviskieji laikraščiai, kadangi Anglijos žmonės gana šaltai priėmė atkakus Anglijon Vokietijos ciecorij, dabar stengiasi įkalbėti, kad jo kelione Anglijon neturėjo politiskos svarbos; sako, kad atsilankymas tas yra tik šeimyniškas, kadangi mat Vokietijos ciecorius arti susigiminiaves su Anglijos karaliumi.

Piginis krizis Amerikoje atsiliepė jau ir Vokietijoje, kadangi po Anglijai, Vokietija siunčia Amerikon daugiausiai savo išdirbinių ir paima iš jos daug maisto ir žalių produktų. Vokietija siunčia Amerikon daug aukso. Pereitą sanvaitę iš Vokietijos viešpatystės banko išsinešė 3 milijonus doliarų, o iš privatisių bankų daug daugiau. Vietoj išsėgauto aukso, Vokietijoje likosi išleisti mažesnis vertės popieriniai pinigai.

Susirinko jau po ferijų Vokietijos parlamentas. Svarbiausiu parlamento darbu bus surasti pinigų uždengimui ateinančių metų izdo nepriklausim, kuris ne mažesnis negu Maskolijos nepriklausim. Randas reikalauja kariūmenės ir laivyno sudruginimui daugiau pinigų, o jų truksta net uždengimui pernykščių, mažesnių izdo išlaidų. Ir Vokietijai reiks paskolos ir tai didelės, 98 milijonų doliarų. Ar tiek pinigų suteiks vietiniai bankininkai, nežinia. Svieto bankierių skaito šiądien Prancūzijai, kuri turi daugiau pinigų negu pati reikalauja, bet Prancūzija Vokietijai, turbūt, pinigų ne skolys.

IŠ LIETUVOS.

IŠ LIETUVOS SOSTAPILIO.

(Iš mūsų korespondento).

Vietinių lietuvių tarpe seniai jau bujojo mintis: kaip čia Tautos Namas sutvers. Kelėtą kartą tas klausimas buvo svarstomas, bet niekuomet nieko nebuvo nutarta. Kodėl taip išlėto jis ejo, kodėl tiek daug laiko reikėjo, kad tasai didžiai visiems lietuviams svarbus klausimas vilkos ir vilkos neišrištų? Ant viršūni pastatyti klausimui gana sunku būtų atsakyti. Reikėtų gerokai atgal į praeitį grįžti, paliekti gal tokius klausimus, kurie tik laiko užmigdyti tapo ir kurių galų-gale geriausia būtų nejudinti. Taip sakant, visiems iš tos priežasties bus sveikiau. Juo labiau, kad užmatomą ateitį, tyje didesnė vienybė tarp vietinių lietuvių.

Taigi, atsidrasino "Vilniaus Kanklės" pakelti savo visuotiną neapaprastame, spalį 14 (27) d., posėdyje, pusiau užmigdytą "Tautos Namo" klausimą. Pakvietė, kiek žmonių pakvietė lalejo, buvo ir nesąnariai. Taip ir reikėjo. "Tautos Namas" ne vie-

noms tik "V. Kanklės" reikalingas. Visos draugijos tokių namų reikalinga. Ir ne tik vietinės Vilniaus draugijos, bet visai Tautai tokiame namai Vilniuje turėti reikalingi. Iš visų atžvilgių, dėl įvairių tikslų, įvairiausiems tautiskiams, kultūriškiems, ir politiskiams reikalingas tokiame namai neišvengtinai dalykas.

Mūsų draugijų gyvenimas parodė, kad mūsų pinigais mes užlaikome savo priešininkus. Ar salė, ar bostas, kur samdyti — lietuviu nerasi, samdais pas sveltintauti, tai bent, tokiems namams įsteigusi, galėsime patį save palaikyti, mūsų pinigas bent pas mus patį paliks, nešelsime savo priešininkų.

Bet šitie motyvai nesvarbūs. Yra daug svarbesnių dalykų, kurie privertė minėtąjį susirinkimą be jokiu atidėliojimu išrinkti komitetą ir jam visas darbas pavesti. Tų motyvų tiek daug ir tiek svarbūs, kad dėl jų daugumo neapsimu — jų čia privardžioti. Iš svarbiausių galiu nurodyti, kad ir toki: išlaikyti lietuvių jėgų susivienijimą. Tas vienas motyvas jau tiek svarus, kad atsvertia kitus. Visi gerai žinome, kad neturime per daug jėgų, kad joms į visas puses blakyties galėtumėm. Juo daugiau jėgų vienon kuopon sutrauksime, juo daugiau nuveikti galėsime. O dirbti kas yra.

Minėtąjį komitetą ten visų draugijų sąnariai. Tiesą sakant, draugijų atstovai tik ir tegalėjo sutverti tokį komitetą. Nors ne pagal draugijas buvo renkama, tačiau visų Vilnių gyvuojančių draugijų atstovai komitetą įėjo. Komitetas susideda iš 10 žmonių: Povilo Matulio, D-ro A. Vileišio, prisiekusio advokato Jono Vileišio, dailininko Antano Žmuidinavičiaus, D-ro Stasio Matulio, D-ro Damaševičiaus, dantų gydytojų — Zifijos Gimbutaitės, Marės Putvinskaitės, D-ro Bagdono ir Antano Rucevičiaus. Tasai komitetas išrinktas vienimis metams.

Reikia laukti neužligio, jog pasirodys atsisakimai komiteto ir lietuvių viesuomenė.

Geistina, kad tasai "Tautos Namas" kuoveikliausia įvyktų.

IŠ VILNIAUS.

Spalį 13 d., 2 val. dieną. Jurgio viešbutyje, švėtė iš revoliucio nusišovė: 28 artilerijos brinės 98 diviziono oficeris Pakplavskis. Velionis atvažiuo iš Kauno, gavęs iš ten pasiūlysuosimą.

Siomis dienomis buvo suimtas kunigaikštis G., kuris kaltinamas prisavinime nepriklausim jam kunigaikščio titulu. G. perduotas Vilniaus miesto lojo skyrtais teismo tyrinėtojų ir liko paliuosutas, uždėjus kankę.

Spalį 9 d., 8 val. vakare, miesto valdyboje buvo susirinkę pirklių ir jų tarnaujančių atstovai pasikalbėti apie prekybos įstaigos tarnaujančiųjų pailsį. Pasikalbėjimas tęsėsi iki 1 val. nakti. Tarnaujančiųjų pareikalavo įvesti 8 val. darbo dieną ir uždaryti šėti sankrovos 7 val. vakare. Pirkliai gi sutiko įvesti tik 9 val. darbo dieną ir uždaryti sankrovos 8 val. vakare. Galutinai prikimta pirklių projektas, kuris ir bus įduotas miesto valdybai užtvirtinti.

Spalį 10 d. į Sarapėjo vestuvį salę (Astrachanians gatv.) įėjo ro jaunų vyrų ir, pasisakę esą naujokai (novoembranai), pareikalavo iš jaunojo ir susirinkusiųjų švėčių pinigų. Pašaukta policijos prižiūrėtojas Vlascenko, kuris ir suėmė vieną pinigų mylėtoją, kiti gi visi pabėgo.

Spalį 10 d. liko paliuosutas iš gubernijos kalėjimo buvęs rusų laikraščio "Novaja Zaria" redaktorius p. Šloberg, kuris, uždarbininkų deputatų tarybos atsisakymo patalpinimą, atsėdėjo kalėjime 6 mėnesius.

Spalį 20 d., apie 8 val. vakare, pasirodė pirmasis sniegas; snigo taip pat Spalį 21 ir 22 d., bet sniegas tuojau iştirpo, kadangi šaltis siekia tik O' pagal Reaumurą.

"Lietuvių tautos namų" komitetas, posėdyje spalį 18 d. išrinko i komiteto pirmininkus: d-rą S. Matulaitį, j sekretorius, A. Rucevičių ir j izdininkus — D-rą A. Vileišį. Supraddamas reikalo svarbumą ir darbo sunkumą, komitetas nusprendė pasikviesti i komiteto sąnarius, kaip sąnarius patarėjus, atstovus nuo visų Lietuvos ir užsienio lietuvių laikraščių redakcijų ir gyvuojančių lietuvių draugijų. Visi tie sąnariai-patarėjai turės patariamajį balsą ir galės visuomet dalyvauti komiteto posėdžiuose.

Spalį 15 d., Vilniaus kalėjime pakorė Vitautą Saluchą ir Juozą Mejerį už tai, kad jie Kaune užmušė du policistų, vieną kareivį ir suėdė vieną policistą.

Vilniaus karo teismas nuteisė generolą Gorčakovą penkiems metams tvirtovės, o pulkininką Ivanaucką pavarė nuo tarnystės, be to dar valdininką Sklovceva trims mėnesiams kalėjimo. Jie buvo kaltinami už išaikvojimą to tukstančių rublių.

Rusų laikraščiai praneša, buk vieton vyskupo Roppo, vyskupo busias vyskupas Karosas.

Gubernatorių leido Antanui Rucevičiui išleisti Vilniuje sąvaitinį laikraštį vardu "Valstiečio Balsas".

(Iš "V. Z.")

IŠ LIETUVIŲ TAUTOS NAMŲ SUMANYMAS.

Spalį 14 d., visuotiname "Kanklių" draugijos susirinkime buvo apsvarstytas ir nutartas klausimas apie įsteigimą Vilnių "Lietuvių tautos namų". Tame susirinkime paškėjo, kad toki namai labai reikalingi ne tik Vilniaus lietuviams, kuris juos suvienytų, bet ir visiems lietuviams, kad jie turėtų vieną bendrą kultūrišką įstaigą. Kad apsvarstyti klausimą, kokia turi būti ta įstaiga tasai "Lietuvių tautos namas", kokių būdų jį įvykdyti ir jam pradėti vykdyti, išrinktas tam tikras komitetas iš 10 ypatų. I komitetą išrinkti: pp. D-ras Bagdanavičius, D-ras Damaševičius, Gimbutaitė, D-ras S. Matulaitis, Matulionis, Putvinskaitė, Rucevičius, pris. advokatas Jonas Vileišis, D-ras Antanas Vileišis ir Žmuidinavičius. Komitetas išrinktas vienimis metams. Komitetui įsakyta, nevēliaus kaip už dviejų mėnesių, suaukti Vilniaus lietuvių susirinkimui ir pranešti, ką jįsai yra per tą laiką nuveikę ir ką sumanę toliaus veikti, kad "Lietuvių tautos namas" Vilnių būtų juo veikiamas įvykdytas.

IŠ MALETU.

Vilniaus gub. Spalį 7 d., laike pamaldų kilo gaisras. Sudegė vietinio daktaro namai, valstiaus kanceliarija, mokykla, namai mokinių ir daug žydų namų, kurie turėjo mažesnes ir didesnes sankrovėles, iš viso daugiau kaip šimtas namų. Nuo miestelio užsidėgė kaimas Užubaliai, kur sudegė penkių ukinkinių triobos ir klojimai su jais. Nuostolio yra labai daug, kai-kurie liko suvis elgetomis.

Priežastis gaisro kilo iš girtuoklystės, nes buvo vestuvės sentikių, taip vadinamų burlokių, kurie, pasigėrę, pradėjo šaudyti tarp triobų ir šovė i stogą, o kad tą dieną buvo didelis vėjas, taigi per pusę valandos iš miestelio pasidarė didelis ežeras ugnies, kuris paliko daug žmonių be jokios pastogės.

Abelnai imant, pas mus Maletuose dažnai atsitinka nelaimės, kad ugnelė gazdina, o dabar ant nelaimės dar atsirado daug plėšikų, kurie žmonėms neduoda ramybės, bet vietinė policija mavažai j juos atkreipia savo atydą.

O.B.

IŠ KAŠADARIU, Trakų pav.

Už penkių verstų nuo Kašadarių stoties, spalį 4 d., Vilionių kaimė, kada daugumas buvo išvažiuoję i metini jomarką Zizmaruosna, kilo didis gaisras. Sudegė aštuoniolikos ukinkinių triobos. Sudegė 3 vaikai. Tokios nelaimės priežastis, turbūt, neatsargumas su ugnimi. ("S").

(Iš "V. Z.")

IŠ KAUNO.

Spalį 16 d., 4 val. po pietų, D. Sodo gatvėje, b. Borodulino partyje policija darė kratą ir sargi bute rado tris bombų viršelius, revolverį ir uždraustąjį literatūrą. Daryta taip pat kratos ir kitose miesto dalyse. Suminta 10 žmonių. Spalį 17 d. vėl padaryta krata partyje, kieno dargi kasta žemė ir įieškota užkastų ginklų, bet be pasekmių.

Kaune, spalį 11 d., Uosto gatvėje, rasta bomba. Baisus radi-nys atiduota policijai. Išaiškinta, kad bomba buvo užtaisyta stipria sprogstančia medžiaga ir vinimis.

Neseniai Kaune suminta žydų sankrovų ir tarnų ir spaustuvinių susirinkimas.

(Iš "V. Z.")

IŠ PAPILĖS.

Kauno guber.

Spalį 10 dieną, netoli nuo Papilės stoties atrastas ant geležinkelio lavonas pusiau perpjautos traukiniu moteriškos. Kaip išsiaiškino, nelaimingoji buvo Kondratienė nuo Papilės. Ji turėjo kėlis sunus ir dukteris, bet dukteris išteikėjo, sunus gi, įieškodami laimės ir lengvos duonos, išėjo i užsienį, neveizint i tą, kad namie turėjo i 30 dešimtinių žemės. 60 metų senukė, pasilikus viena, kentėjo didį vargą, o nesulaukus normalios mirties, nutarė pati jos pasijieškoti ir spalį 10 d., papoteriavus bažnyčioj, metėsi po traukinį, kuris, perpiovęs per pusę, išgelbėjo ją nuo visų šio pasaulio vargų ir nelaimių.

Mykolas Kruopelė.

IŠ SKUODO.

Telš. pav.

Mūsų mieste priviso daugybė visokių šnipų ir įdavėjų. Jie landžioja po visas aludes, smukles ir kertes, klausydami, kas kur ką šneka ir pagirdę, tuojau duoda žinią valdininkams. Ne iš keno kito priežastis ir panedėlio dieną mūsų mieste buvo daugybė žalešniurių-lubrikų nuo Prūsų rubežiaus. Ir dalyvaujant žemsgariui, pradėjo kratyti miestiečius ir įieškojo kuntrabandy. Iškrėtė keletą žydelių ir nieko nelaimėję, apstojo Kajejono Zarembo kletį ir radę ją užrakintą, atplėšė spyną, suėjo į sveriną. Čia išvertė visus pašalius, bet nieko nepesė, sugriuvo prie Zarembo kletį ir triobą. Spintoje rado vieną lietuvišką maldaknygę naują, antrą jau gerai apnešiotą ir paėmė kaip kuntrabandą, išsinešė.

Rojaus būtų pas mds gyvenimams, kad policistai įieškotų taip vagių ir plėšikų, kaip kad jie narsiai įieško kuntrabandos?!

Neprigulintis.

IŠ PERNAVO.

Kauno gub.

Vietinės bažnyčios ilindo vagis ir išvogė dežučių (skarbonų) pinigų.

Iš PADOVINIO VALSČIAUS. Kalvarijos pavieto.

Abelnai dabar, reakcijai lig laikui viršų paėmus, apie mus laikinai aplyko, pertai ir policija neturi ko veikti ir gavus prie ko nors prisikabinti, nesigali nē laiko nē žygių. Taip šią vasarą ekspropriatoriams reikalaujant pinigų nuo Ivoniskio dvaro užveždus, užveždai j juos šovus ir vieną suėdus, pastariejus užveždą suvis nušovė. Po

to paėmė arklius iš Varnagorio Vidrielių ir išvežė sužeistąjį. Po to atsitikimo gal 20 kartų žandarai ir žemsgariai buvo tyrinėti, ar nepažino kas kokio veido, apsirėdymai ir tt. Taip pat važinėjo po valsčius. Nors tas buvo pradžioj vasaros, bet ikišiol nieko neįskvotė.

Išskomas policijos nuo 1903 m. rudens juozas Ambraziejus kaltinamas už leidimą suėgti Udrijos ir Padovinio valsčiuose, j ką tai prasiarė, kad juos pažįsta.

Apie tai patyrė policija.

Pradėjo lankytis kas antrą trečią dieną i jo tėviskų, j Panauspi, ir nors jau jis prasišalino toliau, jo vis dar negali užmiršti ir perieitoj sereidoj ir ketverge vėl buvo įieškoti.

Arba vėl kitas juokingas atsitikimas: Tula Grabauskiutė, nesveika ant kuno ir proto, Kalvarijoj tarnaudama pas tulą perkrikštę, uždainavo keiliolika žodžių "Atsimeskim nuo senojo svieto". Apkundė šią paskutinę policijai, kad gieda revoliucijines dainas. Grab. suėmė ir pasodino Kalvarijos kalėjimam, bet kadangi, kaip žmonės sako, jai reikia vienos palos i galvą, ji pradėjo verkėti, šaukt nesavų balsu, puolė i kojas pavieto viršininkui. Paklausinėję, kur pirmiau tarnavo, kur dainuot tą dainą išmoko, pasiilikę paspartę, paleido ją.

Bet po kiek laiko susimislijo, kad iš jos galima ir daugiau kas valdžiai reikalingo išgauti; pradėjo žemsgariai lankyti Putriškių kaimą, kur ji gyveno, kas antrą trečią dieną, bet sumit nepasisekė, o reikia žinot, kad iš Kalvarijos i Putriškius 21 versta. Žmonės sako, kad jau policija suvis neturi ką veikti, kad politiskų nepilnapročių įieško, sako, vertėtų rimtesnis užsiėmimas su-rasti.

Tekšys., (Iš "V. Z.")

IŠ SENAPILĖS.

Spalį 9 (22) d. buvo suimti Petras ir Feliksas Vitkauskai už susirinkimą jų kambaryje jaunimo žydų ir pasodyti 2 sanvaitėms cipen, bet po 3 dienų paleido; tačiau Spalį 13 (26) d. vėl suėmė juos ir išgabeno nakčia i Kalvarijos kalėjimą pabaigt sėdėti. Mat, buvo žemsgario vyresniojo Sušinskio danešta, kad buvęs susirinkimas kambaryje pas Petrą ir Viktorą Vitkauskus, o čia suimtas Feliksas, pertat, iki klaidą atitaisė, paleido ir suzinoję, kad ne Viktoras, o Feliksas ten gyvena, vėl suėmė. Pijūšas Vitkauskas.

LIETUVOS MOTERŲ SUSI-VAŽIAVIMAS KAUNE.

III.

I III posėdį, sukvietą 5 val. po pietų, susirinko daugiau negu išryto žmonių, tačiau atmosferoje jautėsi kažkas tokio slo-gaus, kažkas tokio, kas žadino baimę — kad tik susivažiaivimas neišsirtų — kad tik kokia nors pikta ranka neišardytų taip puikiai pradėtą darbą.

— Dėl meilės Dievo, neardykite susirinkimo — nebrukite per prievartą savo kandidatų — nusileiskite truputį; i komitet

Dabar paaiškėjo viskas — ir tas, dėl ko taip išsprendėsi, kad vyrai turėtų sąjungoje sprendžiamą balsą, ir tas, kodėl kilo toks protestas prieš kandidatus vilnietes.

I busimojo komiteto sąnarius — buvo trys kandidatai vyrai: Kunigai Tumas ir Januševičius ir buvusi dūmos atstovas advokatas p. Leonas. Kn. Tumas ir p. Leonas, būdami iš principo prieš sąjungiamą vyry balsą moterų sąjungoje, savo kandidatus atsiėmė. Kada busimoji moterų sąjunga išsprūdė iš kunigų rankų, atimant vyrams sprendžiamą balsą, jų politika buvo — neišleisti jos iš savo rankų, neišleidžiant sąjungos centro iš Kauno. Kandidatės vilnietės per daug pirmavusios — viena, kita dar-gi "cicilikė" — kunigų įtekmė turėtų galutinai žuti, užtat didžiausiu jų agitacijos pamatu buvo subrukti i komitetą Kauno "ponias", kurios darys tik tą, ką kunigai parengs.

Paskydo po salę skambučių balsas — pasikėlė uždanga, visi nutilo, apirimo. Sekretorė skaito paskutinės pasveikinimo telegramas, paskutinioji nuo tų pų "sutoroscy" iš Lenkijos, vienintelė lenkiska, nuo lenkų, telegrama, vienintelis žodis iš Lenkijos. Susirinkimas karštu plojimu priima jų draugišką pasveikinimą. Po persikaitimo pasveikinimų, pirmininkė, susivaziavimo vardu, tarė ačiū už pasveikinimus ir karštų širdingų žodžių kreipiasi į susirinkimą, prašydama užsilaikyti atsakančiai, negrauti tvarkos, neduoti savęs išjuokti svetimausiams, kurie per savo atstovus ir delegatus į tą susivaziavimą žiuri. Po pirmininkės kalbą sekretorė, prezidiumo vardu, išreiškė džiaugsmą papeikimą kn. Tumui, kuris prieš pietiniamą posėdį, neturėdamas balso, išsiskyrė, įsikūdamas į dviejų komiteto kandidatų ypatingus dalykus, išrodędamas jų politiską pažiūrą. Kn. Tumas, prisidamas papeikimą, kaip pilnai užpelnę, pripažino viešai visą netaktiskumą savo pasielgimo ir dėl penkiolikmetinio darbo ant Tėvynės dirvos, prašė susirinkimo jam atleisti. Garsiu, ilgą rankų plojimu išreiškė jam susirinkimas savo santeikos jausmą, o po draug ir gilų ačiū, už jo trusimant pirmutinį takus ant Tėvynės dirvos. Po šio sugrįžo susirinkimas vėl prie pertrauktos dienos tvarkos balsavimo kandidačių.

Ir vėl kilo triukšmas, vėl protestai prieš prezidiumo išstatytas kandidatas, vėl reikalavimai, kad komitetas būtų Kaune. Triukšmą ir betvarkę kelė kunigai, kurie išsiblašė po visą salę. Priėjo ligi to, kad Kun. Stakala išaukė policijos įsikisimą. Tuo pačiu, pilnu pajaus, momentu, išėjo ant estrados tulas Kn. Dogelis ir savo brutališka kalba užgavo prezidiumą, klausdamas susirinkimo — ar jūs šitas ponias pažįstate (rodo prezidiumo link), ar žinote, kam savo reikalus pavadete? Ne, — atsakymas iš salės. — O kauniškes pažįstate? Taip. — Tai ir rinkite i komitetą kauniškes. (salėje šauksmas kauniškes, kauniškes), Policija sujudo ir laukė patogios valandos uždengti susirinkimą. Pirmininkė skambučiu ramina triukšmą ir prašo susirinkimo statyti kandidates iš savo pusės; susirinkimas stato. Tuomet kunigai vėl susigrunda ant estrados ir pradeda viešai šliuti, kad i komitetą i eity visas organizacinis komitetas moterų Kaune, taip vieton 10 ypatų, sutverti komitetą iš 16. Po kelių debatų, pavargęs, susirinkimas sutinka ir galų gale apsimista. Sekretorė skaito išrinktojo komiteto sąnarius: p. F. Bortkevičienė, p. Z. Kymantaitė, p. Pleiryte-Puidienė, p. M. Pečauskaitė (Satrijos Ragana) p. M. Putvinaitė — visos iš Vilniaus. P. G. Petkevičaitė (Bite), p. Zymantienė (Zemaitė) iš Panevėžio pav. P. Griniuvienė iš Marijampolės (Suv. gb.), p. Leonienė, p. Norkytė, p. Lebkaukienė, p. Rabsauskienė, p. Kybilinskaitė, p. Augustinavičiūtė (tarnaitė), p. A. Peckauskaitė, p. Voitekičienė, p. Dogelytė.

Dienos tvarkos referatai — apie mokymą ir mokslo.

Pirmutinis referatas pirmininkės, p. G. Petkevičaitės, "Inteligentių moterų priedermės sulgy jaunuosios kartos". Puikus, prakilnus referatas, kaip pati jo autorės sirdis, piešia visą eilę užduočių, moteriškes-inteligentes Lietuvoje gyvenančios. Buk širdinga motina, mylinči mokytoja, draugė, sesuo, kiekvieno, kurs vargsta, kurs tamsus, kurs našlatis — apleistas — rodos sako, kiekvienas referato žodis.

Motina — sodietė — sako referentė — suteikdavo savo kudičią vieną vienintelį dvasios turimą, išleidama i pasaulį, i gyvenimą. Tuo turtu vadina išmokytiną savo vaiko skaitytį, kartais ir rasytį savo gimtąja kalba. Daugiau ji duoti negali, nes pati neturi, o tačiau ir ta silpna pradžia suteikė Tėvynei jau ne vieną sūnų bei dukterį, kurie gulėdavo salvas gindami ją nuo visokių daužančių audrų.

Nuo moters-inteligentes, sako toliau referentė, ne vien jos šeimyna gali reikauti žmogaus-piliečio priedermių pildymo, bet ir visuomenė — todėl lietuvės-inteligentes privalo iš visų spėkų kilti i darbą prie jauniosios kartos išauklejimo.

Pirmiausia ir svarbiausia darbavimosi vieta turi būti pradinė mokykla.

Kreipėsi i pasiturinčias mergaites, ypač jaunąsias bajoraites, kviesdama, vieton rankas sudėjus namie sėdėti, griežties darbo — vaikų mokymo. Toms inteligentėms, kurios viso laiko negali tokiam darbui paaukoti, pataria prisijointi prie valstiešaus mokyklų, kuriose mokytojai-lietuviai sunkiai dirba — jiems padėti.

Didžiausią atydzia atkreipia i dvarų darbininkų vaikus, kurių tėvai negali siusti vaikų i miestelio mokyklas, nes negali jiems suteikti užlaikymo. Tokie vaikai neturi net to mažiausiojo dvasios turto — jie nemoka ir skaityti, nes jų tėvų per visas dienas dirbdami, turi juos palikti i Dievo apveizdai. Čia liepė moterims kokių nors būdu išaukinti Lietuvos darbininkams bajorams jų priedermes sulgytų tų vergų-vaikų. Liepė reikalauti, kad kiekvienas dvarponis, be skirtumo tautos, nes visi jie gyvena i mintis iš tų laukų, kuriuos arija, akėja darbininkas lietuvius, įkurtų savo darbininkų vaikams mokyklas. Liepė neužmiršti i miesto mokyklų, ir tų vaikų, kurių tėvai vargsta, skursta miestuose. Gale savo referato primena dar šelpimo draugiją "Žiburėlį", kuri iš pat pradžių buvo moterų vedama, prabildama i moteriškes-motinos širdis sušelpiti aukoms tuos belizdus-paukščius, mokslan einančius, ateityje tautos žiedus. Žodžiu, visos kurios gali ir kurių tai pilietiška pareiga yra, kviečia pamylėti kiekvieną darbą ir varguolių tuo jausmu, kokių ji pati myli, žiūrėti aplink savę tomis akimis, kokiomis pati žiuri — tai visas garbios mūsų darbavimosi-pilietės Petkevičaitės gyvenimo pamatas.

Ilgų rankų plojimu ir atsistojimu išreiškė susirinkimas pirmininkei ačiū už jos nesiliaujančią darbavimąsi Tėvynės ir žmonijos labui.

Sekantis referatas p. Zofijos Kymantaitės — apie istorijos mokymą.

Savo referatu papeikia referentė seną, šablonišką istorijos mokymą, kurs vaikai nieko kito kaip vien apysakų mišinio neduoda. Pasekmėmis gero mokymo istorijos vadina meilę Tėvynės ir norą darbuotis jos labui.

Istorija taip išguldoma, kaip kad ją dabar išguldė — tai yra mokant apie kokius ten kunigaikščius, apie tą, ką jie darė, su kuo pešėsi ir tt. neturi jokio ryšio su šiaja diena — sako autorė. Ji nieko neaiškina mūsų padėjime. Istorijos mokymas vaikus dabartyje turi matyti praecities tąsą — turi pajauti savo dvasios vienybę su senove, su jos didvyrių dvasia. Vaikas privalo žinoti, kaip ir iš kur atėjo lietuvius, koks jis buvo, kaip dėjo, ką garbino, kaip kovojo — ne kunigaikščiai, ne vada, bet tauta. Žingsnis nuo žingsnio reikia skleisti prieš akis vaiko gyvus paveikslus. Tegul vaikas kalba apie Vytautą arba kitą viešpatį kaip apie tautos, apie visuomenės veikėją, kad tuos kunigaikščius garbinome ne kaip kunigaikščius, bet kaip savo didvyrius, geruosius, narsuosius — vaikas turi suprasti, kas tai yra

tauta ir kas yra jos valdovai. Taip aiškinama istorija duosianti vaikui vienybę su praeimi. Vaikai nesirodys, kad jis čia kaip iš medžio iškrito, bet matys savo pradžią toli, toli, iš kur atminimai nebeatina — jis jaus, kad jis savo Tėvynės pilietis ir jos naudai dirbti turi.

Svarbiausia, nereikia uždavinėti kalimo iš knygos žodis po žodžio, bet imti tūmą iš kiekvienos progos. Priveda pavyzdin: yra dainelė —

Perkune Dievaite, — Nemušk Zemaiti, — Tik mink Gudą, — Kaip sunj ruda.

Cia vieta supažindinti vaiką su dievais, su tikyba, — su tuo troškimu "musk Gudą" — už ką šaukia tauta prie atmonijimo. Išdėsto paeiliui visas vietas, kurios didžiausį turi ryšį tautos gyvenime nuo ankčiausių laikų iki vėliausių. Dar viena labai žymia stato sąlyga istorijos mokymui — be geografijos ne žingsnis — sako. Žemėlapi, yst kokia krašto fotografija, statyti prieš kudičią akis. Minėjant kokią nors vietą, tuojaus parodyti, kur ji, kas ten yra, kas gyvena, kaip išrodė. Gyvas, geras istorijos mokymas — didelis žingsnis prie susipratimo ir tautiško i visuomeniško, baigia referentė.

Buvo dar keli referatai prie mokyklos klausimo, bet grynai naujo nieko nebeįnešė. Po referatų prasidėjo įvairūs ginčai — nuomonės prie to klausimo: Kalbėta buvo daug apie tą, kokia mokykla reikalingiausia. Vieni matė ypatingą reikalingumą augstesniųjų mokyklų, kiti mokytojų seminarijų, kursų priaugusiųjų mokyklų, kurios rengtų mokytojus. Pasirodė, kad mokyklos ar šios ar tokios reikalingos, rezoliucijoje liko išešta: — Lietuvos moterų susivaziavimas nutaria — mums lietuviams reikia mokytojų lietuvių, kurie galėtų mokinti vaikus pirmojo mokykloje, ypač mažesnių kaimo mokyklėlių ir mokytojų seminarijų. Susivaziavimas paverda išrinktam komitetui apvarstyti aprūpinimą šiu reikalų.

Buvo dar referatai apie audimą, apie sodininkystę, apie rankų išdirbinimą — buvo pakelti balsai apie reikalingumą amatų mokyklos.

Paskutiniai referatai buvo apie panaikinimą girtuoklystės Lietuvoje. Tų referatų buvo tik du — pirmasis p. Onos Milasaitės, nurodė, kokios blogos pasekmės Lietuvai, iš atvilgio i kultūrą ir ekonomiją, nuo prasiplatinusios po mūsų kraštą girtuoklystės. Suskaitė, kokias kančias ir vargą pakelia moteriške nuo girtuoklio vyro, tėvo arba brolio. Šaukia visas kietas susispiesti kovoje su girtuoklyste — siulo išrinkti deputaciją, kuri visos Lietuvos moterų vardu paduotų prašymą gubernatoriui, kad tas užstatų prieš augstesnę valdžią kaslind degtinės panaikinimą Lietuvoje. Antrą tokį pat reikalavimą įduoti Lietuvos atstovams i trečiąją Dumą. Kaip pavyzdį tokios pasekmingos kovos nurodo Suomiją, kur degtinės pardavinėjimas visai panaikintas ir alkoholiu randamas ten tik aptiekose "uodų" tarpe.

Antrasis referatas musų rasytojos Zemaitės įdomus būdu skaitymo i pačiu turiniu. Zemaitė nurodo nemazai i moterų prisidėjimo prie girtuoklystės. "Jei steigime kokį būlaliuką, ar laidotuves, ar krikštynas, pirmiausia apstatome stalus butelių-buteliukais, o paskui įvairiausius prašymais nugaridome savo svečius". Nėgana to, — sako toliau — duodame saldžiosios ir mažučiams, ten esantiems vaikams ir juokiamės saldžiai, kad kudičis, išgėręs, ne nepasipurtė, nejaudamas, kad įpylėme jam nuodų visam amžiui. Nelaimingą, tankiausią per arčiau įklampusi, mergaitė labiausiai kaltina i pirštai bado pačios moters — tuomet kada savo sūnų, kurie su pagelba degtinės ją nelaimingą padarė, — netik kad žodžiu nepapeikiame, bet, išgirdus išmėtinėjimą ant jo iš salės — "o ko lindo, sakome, arba te pasta to liudytojus, kad tikrai jis kaltas". Vyriškį išteisiname pačios — kencia tik ji ymena ir tas nieku nekaltas, nelaimingas jos kudičis. Tokius tat liudius puošia faktus, kuomet pat liudius moters prisidėda prie girtuoklystės palaikymo. Gale savo referato ra-

gina visoms nutarti panaikinti pirmučiųjų degtinę savo namuose — dabai savo sūnus nuo tabokos ir argiškos yt nuo ugnies, jei norime šiek-tiek geresnė ateitį suteikti, sekanciai kartai, apsaugoti savo dukras nuo smugiu ir kankiniu vyro girtuoklio.

Prie girtuoklystės panaikinimo sumanymu pūks i disputas neišsileidžia. Prezidium pasiūlo rezoliuciją p. Milasaitės pasiulytą, butent įduoti petijiją su parašais atstovams trečiosios Dumos, reikalaujant, kad degtinės pardavinėjimas Lietuvoje būtų uždraustas, o degtinė tepasiduotų tik tati aptiekose kaip vaistas. Susivaziavimas vienbalsiai rezoliuciją priėmė.

Kalbos pabaigė. Rodos reikalingiausias darbas buvo atliktas, sunkiausios asaros išverktos — žodžių pristigę — artinos pusiauaktis.

Susivaziavimo sekretorė duoda trumpą atskaitą visų nuveiktų susivaziavimo darbų, nurodo paties susivaziavimo vertę, pareigas, kokios grūta ant susiorganizavusiųjų, kaip ant narių įsteigęjų Lietuvos Moterų sąjungos, kaip ilgą atsivertinčią prakalbą.

Prieš aplesiant susirinkimo salę, gerbiarioji pirmininkė kvietė susirinkimą išreikšti ačiū kauničiams, susivaziavimą įrengusiems, tiems, kurie davė progą susipažinti, susivienyti ir prisirengti prie tūto darbo. Kvietė atiduoti teigį garbę i tiems, kurie tautos labui dirbe, nesulaikė šios dienos, išsiskyrė. Vi si atsistoję, ant valandėlės kilo kapų tyła — rōdės jų vėlės atlankė tą tylą i sūntė savo meilės-ramybės jausmus. Karštai, aiškiai perbėgę per tą tylą silpnas pirmininkės balsas paskutinias atsisveikinimo žodžias: "neužmirškime" sesers — pilietės, kad čia tūm mūsų susirinkime vien grūdai buvo metami, o nuo musų padų prigulės, kaip mės tuos mestus grūdus anklesime, augsimė kaip mės, namon sugrįžusios, elgsimės."

Tat karšta širdim, viltimi eiki me pirmyn!

Nuo šios dienos prasideda mūsų naujas gyvenimas!

Pirmyn! — pirmyn Lietuvos Pilietės!"

Susivaziavimas, taręs ačiū pirmininkei ir visam prezidiumui už jų pasidarbavimą, dainuodamas "Sudiev Lietuva", apleido susivaziavimo vietą.

Pl.

LIETUVOS ATSTOVAI.

Suavų gubernijos: — Andrius Bulota, prisiekusis advokatas, buvusiis antrosios Dumos atstovas, lietuvis — kairysis.

Kauno gubernijos:

1) Pranas Kužma, valstietis, Ezerėnų paviato, lietuvis — kairysis (social-demokratas).

2) Ignas Požela, valstietis, Panevėžio pav., lietuvis — kairysis.

3) Pranas Keinys, valstietis, lietuvis — kairysis.

4) Friedman, prisiekusis advokatas. Panevėžyje, žydas, kade-tas.

5) Kazys Zaviša, dvarininkas — lenkas.

Vilniaus gubernijos:

1) Motiejus Cionelis, valstietis, iš Kretonos kaimo, Švenčionų pav., lietuvis. Kaip praneša lenkų laikraštis "Dziennik Wileński", M. Cionelis manęs prigulėti prie lenkų "Kolo", butent eiti su pūlais įsien.

2) Henrikas Šviejckis, lenkas — dvarininkas, bepartijinis.

3) Stasys Volkovičius, lenkas — dvarininkas, atžagareivis.

4) Juozas Motvilas, lenkas — dvarininkas, Vilniaus žemiečių banko direktorius, atžagareivis.

5) Kunigas Stasys Macejevičius, lenkas, atžagareivis.

IS PETERBURGO.

Stalių 27-uo suręngtas studentų lietuvių nandai vakaras. Vakaro programa: vaidinimas i koncertas. Vaidinama buvo dvi komedijos: "Valstiešius Sudas" ir "Nutruko", dar pirmąjį sykį statomi čia ant scenos. Koncerto dalis išpildė p. X. solo ant smuikto nekaltas, nelaimingas jos kudičis. Tokius tat liudius puošia faktus, kuomet pat liudius moters prisidėda prie girtuoklystės palaikymo. Gale savo referato ra-

mokino kelias naujas, čia nedai nuotas dainas.

Studentai, rengdami vakarą, š kartą atkreipė didesnė atydzia i tai, kad jis būtų prieinamesnis demokratiškajai musų viesuomenės daliai. Kitais metais buvo žiurima daugiau i svetimausiu lobingąją buržuaziją, jiems buvo taikinama ir vakaro programa, kviečiama garsieji artistai, griežėjai ir tt. Lietuviai, ypač darbininkai, ten neatrazdavo sau dvasiškojo peno, nesijauzdavo save kaip namie — ir jie nelankydavo tu vakarų. Dabar kitos pažiuos viršų paėmė. Pradėta labiau tikėtis savo spekonis ir savo publika. Spėkų gi, ypač ar tistiškųjų, kaip pasirodė jau i kelių spektaklių, tarp studentų nemažai yra, tik reikia jos išnaudoti.

Vakaras tas labai svarbus studentams, ir didelė ant jo viltį padėjo visi. Jo pasisekimas nors kiek papildė tuščią studentų kasą ir tuo palengvino vargą, kuris šiais metais taip išsiplėtęs studentijos tarpe, nevienam studentui bus iš ko mokslui užsimokėti, kad neatsirastų už mokyklos durų, ar šeiminiškai gerklė užkūsti, kad iš kambario neišmestų, pietums pavalgyti nors ... kas antra diena.

—is.

(iš "V." — (Tolimesn žiūjos iš Lietuvos ant 5-to puslapio).

IS AMERIKOS.

NAUJA ŽVAIGZDE AMERIKOS VĖLIAVOJ.

Amerikos kongresas iš Oklahomos ir Indijonų teritorijos padarė vieną statą. Tokiu būdu dabar bus 46 statai. Ant Amerikos vėliavos stetus ženkliną esančios žvaigždės; taigi dabar i ant vėliavos bus jau ne 45, bet 46 žvaigždės. Medegos naujosios žvaigždės yra dar ir daugiau, nes Amerika turi dar Arizonos, Naujo Meksiko ir Alaskos teritorijas, iš kurių pasidanguis gyventojų skaitliui, bus padaryti nauji statai. Nauja Oklahomos valstija arba statas užima plotą 7000 ketvirtininių mylių, turi 1,1 500,000 gyventojų, o tame skaitliuje 8% indijonų.

PRIVATIŠKI PINIGAI.

Goldfield, Nev. Dėl stokos pinigų, vėdėjas Nevada Reduction Works, W. H. Dowlan, gaunamą aukšą tarpinant taip vadnamą aukšinį buljoną, nusprendė i smulkius šmots sukaptoti i tuos šmots leisti tarp žmonių vietoj pinigų. Jis tokiu būdu žada kas mėnesis paleisti tarp žmonių už 50000 dol. aukso.

SUĖME AMERIKONISKUS ŽVEJUS.

Put-in-Bay, O. Kanados sargybos laivas "Vigilant" užklupo ant ežero 4 amerikoniškų žvejų laivelius ir pakvietė pasiduoti, bet amerikoniui ne klausė. Po ilgų ganojimų juos sugriebė. Laiveliai likosi konfiskuoti kanadiškų valdžių.

SAULĖS UŽTEMIMAS.

Ties Oceanijos saloms 3 d. sausio bus pilnas saulės užtemimas. Pereitos sanvaitės Penktadienį iš San Francisco, tēmyti užtemimą, su visoms prietaisais išskelavo Amerikos astronomai ant Flint salos. 15 d. sausio juos paims atgal Amerikos karisėkas laivas "Annapolis".

SENATORIUS PO SUDU.

Findley, Oh. Prisaikintųjų teisėjai apskundė senatorių Thomasą McComca už besistengimą, byloj Standard Oil Co., papirkti vieną iš prisaikintųjų, Charlesą Thompson, kuris gavo 500 dol. i ištikro kompanijai patarnavo.

MASKOLIŠKI PABEGELIAI.

New York. 24 maskoliškieji politiskieji prasižengėliai, ištrūkę iš kalėjimo Czernogove, 17 d. lapkričio atkako i New Yorką. Suimti jie buvo 1905 metuose.

ATEIVIAI KELIAUJA NAMON IS AMERIKOS.

New York. Nors garlaivių kompanijos pakėlė kainas kelionės garlaiviais trečioje klasioje iš Amerikos Europon nuo 21 dol. ant 32 dol., bet teip daug atėivių grįžta i senąją tėvynę, kad visų garlaivių ne įstengia patalpinti. Pereitą sanvaitę vien Hamburg garlaiviai pervežė 25000 grįžtančių Europon atėivių.

GAISRAI.

Peoria, Ill. Ant Washington str., pn. 106 — 108 siautė čia gaisras, kuris pridirbo nuostolių ant 300000 dol.

New York. Sudegė čia pasi linksminimo įtaisais Sulzer Harlem River Park. Nuostolius gaisro padarytus skaito ant 300000 dol.

Marietta, O. Sudegė čia Ed. garo Grubb namai. Ugnyje prazuvo patsai Grubb, jo pati ir vienų metų vaikas. Kaip mano, ugnis užgimė nuo padegimo.

Pleasantville, Pa. Netoli nuo čia sudegė T. W. Zuvero namai. Ugnyje prazuvo penketas vaikų, o jų tėvai ir kiti du vaikai sunkiai apdegė.

Fargo, N. Dak. Sudegė čia įtaisais Case Co. Gesinant ugnį, du ugnagesiai likosi užmušti. Nuostolius gaisro padarytus skaito ant 200000 dol.

Huntington, W. Va. Su visu išdegė medžių tašytojų apgyventas kaimas Oceana. Nuostolius gaisro padarytus skaito ant 100000 su viršum dolarių.

TVANAI.

Houston, Tex. Pietiniuose Texaso kraštuose, nuo smarkių lytų užgimė tvanai, upės išsiliejo per krantus. Daugelyj vietų vandens apsemtos ir geležinkelų studentijos tarpe, nevienam studentui bus iš ko mokslui užsimokėti, kad neatsirastų už mokyklos durų, ar šeiminiškai gerklė užkūsti, kad iš kambario neišmestų, pietums pavalgyti nors ... kas antra diena.

EXPLOZIJOS.

Spokane, Wash. Portland & Seattle geležinkelio darbininkų stovyklose netoli Cheney eksplozijoje dinamitas. Eksplozijos keturi darbininkai likosi sudraskyti, o 3 sunkiai sužeisti.

Norfolk, Va. Povyklose John Roper Lumber Co. Gelmertone eksplozavo garinis katilas. Eksplozijos penki darbininkai likosi ant vietos užmušti, o keli tapo sunkiai sužeisti.

Kenope, Kanada. Dirbant Grand Trunk & Pacific geležinkelį, atsitiko, netoli Dryden, eksplozija, kurios 7 darbininkai likosi užmušti, o 4 sunkiai sužeisti.

NELAIMĖS ANT GELEŽINKELIU.

Washington, D. C. Netoli nuo čia, ant Southern geležinkelio susimusė du trukai. Prie to 17 ypatų tapo sunkiai sužeistų.

Steubenville, Oh. Ant Wheeling and Lake Erie geležinkelio, netoli nuo čia, susimusė tavorinis trukas su lokomotyva. Prie to viena ypatą tapo užmušta, dvi mirtinai sužeistos, o dvi sunkiai užgautos.

Sandusky, Oh. Netoli nuo čia, ant Lake Shore elektrisko geležinkelio, susimusė du karai. Prie to 12 ypatų tapo sunkiai sužeistų, o dvi sužeistos mirtinai.

IS DARBO LAUKO.

Scranton, Pa. Sustreikavo čia vėžiū nustatytojai Delaware, Lackawanna and Western geležinkelio.

Grand Rapids, Mich. Nusibankrutino čia dirbtuvės Harrison Wagon Works, Harrison Land Co. ir Harrison Automobile Co.

Sharon, Pa. 2500 darbininkų American Sheet & Tin Plate Co. tuom tarpu neturi darbo.

New York. 60000 budavonių darbininkų yra čia be darbo.

Boston, Mass. Dėl pinigų stokos, daugelyj dirbtuvių Naujoje Anglijoje trumpina darbo laiką, o daug dirbtuvių visuu uždarė. Medvilnės dirbtuvės North Oxforde likosi su visu užlarytos ir per tai keli simtai darbininkų ne teko darbo. United Rubber Co. savo dirbtuves Millville i Maldenė uždarys ant vieno mėnesio.

Joliet, Ill. 350 akmenų skaldytojų palovė dirbe, kadangi jiems numazino algas iki \$1.75.

Buffalo, N. Y. Sudžia Hazel uždraudė sanariams Switchmans Union streikuoti ir reikalaui nuo Delaware geležinkelio kompanijos didesnių algų.

Ledford, Ill. Darbai čia čia gerai, uždariai ne blogi. Anglijų kasyklos geros. Darbas pribuvusiam nesunku gauti. Lietuvių gyvena čia pusėtinai būrlis.

Frank Stravkas, Albany, N. Y. New York Central & Hudson River geležinkelio kompanija iš čianykčių taisyms varstojų prasalino 400 darbininkų.

Wilkeson, Wash. Darbai čia čia blogai. Dabar streikai; tegul nieks čia ne keliauja darbo jėskodamas. Streikuoją čia 260 kalnakasių. Kompanija stengiasi sutraukti streiklaužius iš kitų kraštų.

San Francisco, Cal. Darbai šiom kartu čia čia blogai, uždaro vis daugiau dirbtuvių.

LIETUVIAI AMERIKOJ.

IS CHICAGO, ILL.

Siarinėj miesto dalj pradėjo atsilankyti įvairios rusies agitatoriai, dvasiški, politiski ir tautiški; viešas susirinkimas atsilbuvo 12 dienų lapkričio, Sv. Mikolo Archangelo baznytinėj salėj. Susaukė jį rengėjai Lietuviško ligonbučio. Kalbėjo J. Eliasis (Elijašius); jo kalba buvo apie tokius dalykus, kurie neturi nė jokio susiršimo su užmanymu. Pasakojo, kaip ligonbutyje vienam lietuviui darbininkui, prieš pat mirtį kunigas atnešė kryžių pabučiuoti (tas buvo padarytas per storą Elijašius). Toliau, aiškino, kad religingas ligonbutis bus lietuviškas, bet geidė, kad lietuviai suaukautų \$4000, ko, girdi, užtektų užmokėjimui už žemę ligonbutiui, o patį gi ligonbutį pastatys svetimačiai ir ji užlaikys daugiau svetimačiai negu lietuviai. Po prakalbų žmonės pradėjo daug kalbėti, kadangi jie nesupranta, kokią naudą turės lietuviai iš to ligonbutio.

Butų todėl geisina, kad rengėklį, atsitiko, netoli Dryden, eksplozija, kurios 7 darbininkai likosi užmušti, o 4 sunkiai sužeisti.

Ar lietuviai ne gali naudotis čianykščiais? Ar, paveikslan, negalima pareikalauti, kad pavieto ligonbutyje būtų keli lietuviški daktarai ir prižiūrėtojai, kad lietuvius, patekęs i ligonbutį, galėtų susikalbėti, kad ne apsieitų su ligonizacija kaip su gyvuliais? Jeigu gi ne galima to reikalauti, tai dėl kokių priežasčių? Jeigu gi galima, tai kodėl lietuviai nesinaudoja, bet tveria privatisėkas korporacijas įsteigimui ligonbučio? Ar geresnis privatisėkas ligonbutis negu viešas, kurį kontroliuoja visuomenė?

Darbininkas.

Apie šituos klausimus tikimės sulaukti atsakymą nuo ligonbučio rengėjų, todėl mės tuom tarpu susilaikome nuo išreikšimo savo nuomonė.

skupo uždrausta, galima irgi gauti, kiek kas nori.

Iš pradžių ateidavo vien lietuviai, dabar pradeda lankytis ir sveikintieji, nes galima ir pasiekti. Kartais pasitaiko, kad svečiai ir susibara ir susistumdami.

Mūsų kunigas netoli bažnyčios nusipirko namelį, bet su statymu bažnyčios nesiskubina. Pirmiausia prašė iš Sv. Juozapo Dr-stės 300 dol., o iš Sv. Baltramiejaus 200 dol. ir draugystės, nors ir nenorėdamos, davė. To neužteko, todėl nutarta, kad kiekvienas parapijoms duotų bažnyčiai po 10 dol.

Davakta.

IS COLLINSVILLE, ILL.

Šitas miestelis yra 13 mylių į pietus nuo St. Louis, Mo. Lietuviai čia apsigyventi pradėjo apie 20 metų atgal. Darbas tik anglų kasyklose buvo, kitokių visai nebuvo ir anglų kasyklų buvo tik dvi. Dabar yra 6 kasyklų, jos dirba daugiausiai lietuviai. Jų yra čia apie 600. Penki metai atgal buvo čia jų tik 200 ir buvo dvi lietuviškos kasyklos (viena ant 100 lietuvių, dabar karčiamų yra apie 10 (viena ant 60 lietuvių), vienas draugų kromas ir dvi mėsos parėdavės. Žinoma, karčiamas lietuviai geriausiai remia, nes iš jų išėjęs žmogus dryzomis akimis ir nemokėdamas, raides mato ir supranta. Jeigu užkalbini užsirašyti laikraštį, tai atsako: kam jų reikia? Tamsunai, mat mano, kad karčiamose naudingiau laiką praleisti negu prie laikraščio ar knygos! Kvalo ir nenorioti suprasti nieks dar nepertikrino!

10d. lapkričio keli lietuviai, susirinkome pas Antaną Dzedoliką ir kalbėjome apie padėjimą ir reikalus mūsų tėvynės Lietuvos. Dzedolikas užmanė susirinkusiems paaukauti, kiek kas gali, susilpnimui tėvynės brolių. Užmanymui svečiai pritarė ir sudėję iš viso \$2.10 (aukautojų vardai ir jų aukos pagsirintos kitų vietų. Red.). Pašto kaštus apmokėjo J. D. Pinigus siunčiame "Lietuvos" redakcijon. Paskirame juos Lietuvos revoliucijonieriams.

15 d. lapkričio, No. 2 Lumaght kasykloj, likosi užmūstas lietuvis Jonas Gaifaukas, 22 metų amžiaus. Velionis prigulėjo prie draugovės. Palaidotas 17 d. ant katalikiškų kapinių. Kaip girdėt, jis turi tėvą ir du brolius Pensylvanijos valstijoje. Taip mat žuva jauni mūsų tautiečiai svetimuose kraštuose, kur priversti įieškoti sau duonos kasnio.

Collinsvillietis.

IS BENTLEYVILLE, PA.

Darbai eina čia gerai. Darbas man gaut ir iš kitur atkaičiav.

Lietuvių čia ir Ellsworth, Pa. pusėtinai būrelis, apie kelis kartus. Čia mat yra penki šafai ir 500 kokso pečių. Lietuvių susipratimas ne augčiausiai pakilęs. Nėra čia nė jokių draugovių. Viešpatauja tarp lietuvių tamsa ir girtuokliavimai. Alaus bertačiai tai lietuvių proto šaltinis. Dėl stoks pinigų dabar darbininkams algas pradėjo išmokėti ne pinigais bet čekiais; taip yra visur Pittsburgo aplinkinėse.

P. Z.

IS RAYMOND, WASH.

Nuo šių metų pradėjo šitas miestelis augti. Kapitalistai įengė čia laivų dirbtuvę ir 8 lenčių plovyklas, bet dar ne visos dirba; kitos, pradėjusios dirbti, vėl sustoję. Šiuom laiku darbai sumažėjo. Šią vasarą darbininkams mokesčio ne mažiau kaip po \$2.50, o dabar moka po \$2.00 ir \$2.25 už 10 darbo valandų. Spali mėnesį mokesčio darbininkams algas po 10 dol. pinigais, o likusią algos dalį čekiais, už kuriuos galima bus iš banko pinigus gauti ne greičiau kaip po 30 dienų.

Lietuvių yra čia 6 šeimynų 30 pavienių. Darbų tautos abū čianykščių lietuvių ne matyt; apie blogus neverta daug rašyti. 8 d. lapkričio neseniai iš Pittsburgo pribuvęs lietuvis Andriejus susiginčiojo su kitais, jog išgers tris kvortas degtinės. Pasisekė vienok išmaukti vos dvi, prie trečios puolė ant žemės ir daktarai daug triso turėjo, kol ji atgaivino. Be mažo apralaimėjo nė tik 8 dol., bet ir savo gyvastį. Raymondietis.

IS PITTSBURG, PA.

Čia žmonės labai nusigandę, kad darbai pradeda sustoti, daug dirbtuvių uždarė, kitos mazina darbą.

Lietuvių apsvietimas stovi labai žemai. Yra čia keletas susipratusių vyrų, bet sunku ką suveikti, kadangi mūsų vėlių ganytojas labai bara tuos, kurie eina į susirinkimus, kurie rengia prakalbas ir tuos, kurie jų eina klausyti; ypač keikia ir niekina socialistus. Nieko tuose keikimuose vienok nėra įstabus. Juk mūsų kunigas geriausiai žvejoja ti drumstame vandenį, lengviau išgauti pinigų nuo nesupratusių ir neapsivietusių, negu nuo apsvietusių. Kunigai remia vien tvirtus, galybė turinčius, jeigu po jų globa jiems gerai. Lai kuose persekiojimo kunigų Lietuvoj, jie buvo caro valdžios prieštai; prasidėjus žmonių judėjimui ir kunigai, nežinodami, kas laimės, nedrįso skirti iš mūsų žmonių, bet kaip tik valdžia susidrutino, paėmė viršų, kunigai savo pamoksluose pradėjo garbinti carą, girti jį už paliausimą pančių kunigus varžančių. Kunigai visuomet rėmė galinių pusę. Dar gal ateiti laikai, susidrutins ir išsiplatinus socializmui, kad ir mūsų kunigai dar teip garbys socializmą, kaip dabar antai Lietuvoj garbina, ir žmonis vertia garbinti Dievo leista caro valdžią, nors ji ir biaužiausiai, neteisėgiausiai elgiasi su žmonėmis, juos skriaudžia ir persekioja. Kunigija, kokia ji nebuvo, bus, krikščioniška ar stabmeldiška, visada rėmė vien tuos, kieno rankose valdžia ir galybė. Bažnyčia ir kunigija eina su persekiojamais tik tasyk, jeigu ir ji yra drauge persekiojama, kitaip, ji visada laikė galingųjų pusę. Bažnytinis.

IS RENTON, WASH.

7 d. lapkričio Rentono angliakasyklose patiko nelaimė mūsų tautietį, Juozą Burdulį, 37 metų. Nulaužė jam sprando kaulą, 11 d. lapkričio jis mirė.

A. a. Burdulis paėjo iš kaimo Trumpališkio, Punsko parapijos, Suvalkų gub. Paliko moterį su penketu mažų našlaičių. Prigulėjo į vietinę D. L. K. Gedimino draugystę ir J. S. L. A. Buvo narsiu kovotoju už laisvę, rėmė tautiškus reikalus.

Motiejus Kalvaitis,
Box 60,
Renton, Wash.

IS BAYONNE, N. Y.

Čia kilo nesutikimai lietuvių su lenkais. Žinoma, kaip visur, taip ir čia, lenkai lietuvių išnaudoja.

Nesutikimai kilo dėlto buvusios niesto katalikų parodos. Lietuvių 2 draugysti ejo tiesiog prie arių bažnyčios. Parodai atėjus prie lenkų lankomos gatvės, lenkai turėjo eiti paskui lietuvius. Tas užgavo lenkus, o labiausiai lenkų prabaščių Sviderį. Ateinančią nedidelį dieną kun. Sviderį lietuvius išbarė, buk jie nieko nesupranta, mažai duoda kolekto, žadėjo neleist į bažnyčią. Nereikia užmiršti, kad vietiniai lietuviai nemažai aukavo lenkų bažnyčią, kunigas pradėjo už gerą blogu atlyginti.

1 d. lapkričio, t. y. per visus šventus, kun. Sedvydis pirmu kartu atlaikė lietuvišką dievmaldystą. Lietuviai gavo vietą italijonų bažnyčioj, kol savo ločnį įsitaisys.

4 d. lapkričio buvo parapijos mitingas, ant kurio pribuvo kun. Žindzius iš Elizabeth, N. J. ir kun. Sedvydis iš Pittston, Pa. norėdami čia sutvert parapiją. Tas, po ilgų svarstymų ir pasiūlymų, parapija likosi galutinai sutverta.

Kun. Žindzius šiuom kartu paaiškino tulus dalykus ir apsiėmė su delegatais nuvažiuot pas vyskupą.

Kun. Sedvydis teipgi aiškino parapijos reikalus, ir apsiėmė parataut, kol bus galima. Parapijos komiteto neįrinko. Kunigai vis sakė: kad kasieriaus nereikia rinkti, girdi, viską reikia paduoti ir kunigo rankas ir bus viskas gerai.

Lietuviai, pasitikėdami kunigo užtikrinimais ir pavėdė viską kunigui Žindziui ir kun. Sedvydžiui. Ar tas žmonių užsitikėjimas jiems ant gero išeis, ateitis parodys.

K. užmanė rinkti parapijos prezidentą, bet kun. Sedvydis atsa-

kė, kad prezidentu parapijos yra vyskupas. Teip ir pasibaigė. Išrinko 2 trustus — Matulevičių ir Krizinauską, kuriuos matys, kiek pinigų kunigas paima.

Kun. Sedvydis ir 2 delegatai pereinę lietuvių gyvenimus ir sukašė parapijos ir pavienius, kolekto ir pinigus bažnyčiai.

Lietuviški šeimynų rado 106, pavienių 214, merginų 24; žinoma, dar ne visus surado. Nutarta šeimynai ir pavieniam mokesčiui parapijos kasą po \$25.00. Pini-gai turi būti sumokėti per tris mėnesius. Tik nežinia, ar visi galės.

Mėnesinė mokeskis po 30c. Juozukas.

DRAUGES CHICAGIETĖS!

Ar nenusibodo jums teip ilgai miegoti?

Ar ne sapnuojat budinančių sapnų?

Ar neįsimeigė krutinėn diegas, Kuris dautų prie jausmų?

Argi mus motinos teip užliuliuo-vo

Per eiles metų nepabusti,

Lyg neturėtum gyvybės savo,

Dribančių brolių neįusti?

Rodos jau nebesykj skambėjo per "Lietuvą" atsisaukimai "Apšvietos" draugystės iš Chicago lietuvių — bet atsisaukimai, kaip girioj atbalsis teliko, nuėjo aidas, ir dingo, nežinia kur.

Draugės! Argi dar mes nepasijam mokslo vėrtės? Argi ne malonus mums apšvietimas? Kodėl gi mes jo nesistengiame įgyti, lyk kad ištikro būt mūsų priderytė laikyt paskutinę tam-ši vietą apkabius? Paimkim ir rankas knygą ar laikraštį, — ten pripildyta pilnos špalto, eilių eilės priklotos totų jausmingų žodžių — rodos totų ampirusius jausmus prikelty. Tai vis vyry darbas.

Draugės! Ką mes panašaus nuveikėm? Galim atsakyti — nieko. Neturime nė mažiausio ženklo parodomui, kad ir mes gyvuojam ant žemės apskričio! Pripažinkime, kad nebereikalo vyrai sako: "Viens iš liudniausių reginių žiurint į lietuviškas moteris"! Ištikro teip yra. Dar, rodos, užėini kur ne kur veikale lietuviškas nuveiktą, bet žiurint, pasirodo, kad tie žiedai šalnos išguldyti. — Bet saule užkautins, tvirti žiedai atsigauna, pasielkia nuo žemės, vėl linguoja, vėjo pučiami, pasirodo, kad dar gyvi.

Draugės! Rodos mūsų nelaiko šalna, ypač atvykusioms šion pusėn didmari. Apsirinkom sau laisvės šalį antra tėvykę.

Bet kodėl mes nepasidarbuojame tėvynės labui ir gerovei mūsų pačių? Čia mes turim daugiaus liuso laiko negu Lietuvoj, kur buvome apsunktos darbais. Čia mūsų niekas ne persekioja, galime susirinkti į pulkėlį, kaip vienos motinos dukteris, ir pradėti skinti taką žengimui toliau, švieties. Kur mokslas ir apšvietimas žydi, ten bėdos ne gimsta, bet tamsiam kampe, iš kurio mes nesirupinam pasikelti, viešpatauja skurdas, vargai, bėdų ir ašaros!

Draugės! Rodos mūsų nelaiko šalna, ypač atvykusioms šion pusėn didmari. Apsirinkom sau laisvės šalį antra tėvykę.

Bet kodėl mes nepasidarbuojame tėvynės labui ir gerovei mūsų pačių? Čia mes turim daugiaus liuso laiko negu Lietuvoj, kur buvome apsunktos darbais. Čia mūsų niekas ne persekioja, galime susirinkti į pulkėlį, kaip vienos motinos dukteris, ir pradėti skinti taką žengimui toliau, švieties. Kur mokslas ir apšvietimas žydi, ten bėdos ne gimsta, bet tamsiam kampe, iš kurio mes nesirupinam pasikelti, viešpatauja skurdas, vargai, bėdų ir ašaros!

Draugės! Rodos mūsų nelaiko šalna, ypač atvykusioms šion pusėn didmari. Apsirinkom sau laisvės šalį antra tėvykę.

Bet kodėl mes nepasidarbuojame tėvynės labui ir gerovei mūsų pačių? Čia mes turim daugiaus liuso laiko negu Lietuvoj, kur buvome apsunktos darbais. Čia mūsų niekas ne persekioja, galime susirinkti į pulkėlį, kaip vienos motinos dukteris, ir pradėti skinti taką žengimui toliau, švieties. Kur mokslas ir apšvietimas žydi, ten bėdos ne gimsta, bet tamsiam kampe, iš kurio mes nesirupinam pasikelti, viešpatauja skurdas, vargai, bėdų ir ašaros!

Draugės! Rodos mūsų nelaiko šalna, ypač atvykusioms šion pusėn didmari. Apsirinkom sau laisvės šalį antra tėvykę.

Bet kodėl mes nepasidarbuojame tėvynės labui ir gerovei mūsų pačių? Čia mes turim daugiaus liuso laiko negu Lietuvoj, kur buvome apsunktos darbais. Čia mūsų niekas ne persekioja, galime susirinkti į pulkėlį, kaip vienos motinos dukteris, ir pradėti skinti taką žengimui toliau, švieties. Kur mokslas ir apšvietimas žydi, ten bėdos ne gimsta, bet tamsiam kampe, iš kurio mes nesirupinam pasikelti, viešpatauja skurdas, vargai, bėdų ir ašaros!

Draugės! Rodos mūsų nelaiko šalna, ypač atvykusioms šion pusėn didmari. Apsirinkom sau laisvės šalį antra tėvykę.

Bet kodėl mes nepasidarbuojame tėvynės labui ir gerovei mūsų pačių? Čia mes turim daugiaus liuso laiko negu Lietuvoj, kur buvome apsunktos darbais. Čia mūsų niekas ne persekioja, galime susirinkti į pulkėlį, kaip vienos motinos dukteris, ir pradėti skinti taką žengimui toliau, švieties. Kur mokslas ir apšvietimas žydi, ten bėdos ne gimsta, bet tamsiam kampe, iš kurio mes nesirupinam pasikelti, viešpatauja skurdas, vargai, bėdų ir ašaros!

Draugės! Rodos mūsų nelaiko šalna, ypač atvykusioms šion pusėn didmari. Apsirinkom sau laisvės šalį antra tėvykę.

Bet kodėl mes nepasidarbuojame tėvynės labui ir gerovei mūsų pačių? Čia mes turim daugiaus liuso laiko negu Lietuvoj, kur buvome apsunktos darbais. Čia mūsų niekas ne persekioja, galime susirinkti į pulkėlį, kaip vienos motinos dukteris, ir pradėti skinti taką žengimui toliau, švieties. Kur mokslas ir apšvietimas žydi, ten bėdos ne gimsta, bet tamsiam kampe, iš kurio mes nesirupinam pasikelti, viešpatauja skurdas, vargai, bėdų ir ašaros!

Draugės! Rodos mūsų nelaiko šalna, ypač atvykusioms šion pusėn didmari. Apsirinkom sau laisvės šalį antra tėvykę.

Bet kodėl mes nepasidarbuojame tėvynės labui ir gerovei mūsų pačių? Čia mes turim daugiaus liuso laiko negu Lietuvoj, kur buvome apsunktos darbais. Čia mūsų niekas ne persekioja, galime susirinkti į pulkėlį, kaip vienos motinos dukteris, ir pradėti skinti taką žengimui toliau, švieties. Kur mokslas ir apšvietimas žydi, ten bėdos ne gimsta, bet tamsiam kampe, iš kurio mes nesirupinam pasikelti, viešpatauja skurdas, vargai, bėdų ir ašaros!

Draugės! Rodos mūsų nelaiko šalna, ypač atvykusioms šion pusėn didmari. Apsirinkom sau laisvės šalį antra tėvykę.

Bet kodėl mes nepasidarbuojame tėvynės labui ir gerovei mūsų pačių? Čia mes turim daugiaus liuso laiko negu Lietuvoj, kur buvome apsunktos darbais. Čia mūsų niekas ne persekioja, galime susirinkti į pulkėlį, kaip vienos motinos dukteris, ir pradėti skinti taką žengimui toliau, švieties. Kur mokslas ir apšvietimas žydi, ten bėdos ne gimsta, bet tamsiam kampe, iš kurio mes nesirupinam pasikelti, viešpatauja skurdas, vargai, bėdų ir ašaros!

todėl negali suprasti šiuolaikinių nuotikių. Daugumas pasikakina sentencija: "Istorija atskartoja", ir akiai tiki, kad teip virs gamtinės esybės lemta ir žmogus savo likimo ne išvengs. Toki žmonės, lyg išgaidintos putpelės, įkisa galvas sniegan ir bent prašalina lemtą regyklą iš akių ir šmeigienis paliosuoja nuo baimės, ir tik atsipekiję, gali suprasti, kad reikia šalintis nuo pavojaus — bet paprastai susipranta vis perversai! Žmonis įgaidintus paprastai išnaudoja hipnotizuoja savo nuodota galybe.

Blogi laikai — bedarbė — t. y. "panika".

Kas pagamina šitas nelaimės? Tik pažūrėkim! Aš nemėnėsiu hiperprodukcijos arba padirbio per daug išdirbinių; sumažėjimo reikalavimo šios šalies išdirbinių kituose pasaulės kraštuose ir daugelio priežasčių gindančių bedarbes. Aš noriu tik kalbėti apie politiški-diplomatiškus suokabius "galingųjų".

Susispietus didžturčiams į tvirtas sąjungas, mažturčiai ir vertelės su jais lenkyniauja puola, kol galutiniai liekasi vien anų agentais. Netrukus visi smulkūs vaizbiai išnyks, jį vietoje bus tik krautvės sindikatų, turčių, o sunaikyti maži vertelgos, turinti patyrimą, galės gauti sindikatų krautvės vietas. Norintis lenkyniauti su sindikatais negali gauti išdirbinių nuo fabrikantų pigiau, negu perkant iš didelės krautvės, nes ir fabrikantai grūli į tuos pačius sindikatų. Gelžkelių kompanijos teig nelygiai ima už pervežimą išdirbinių sindikatų bei į juos neprigulintų ypatų. Ukininkas arba mažas vaizbininkas moka pasikirtą mokesčį gelžkelių kompanijoms už pervežimą išdirbinių, bet sindikatai ir milijonieriai, daugybės gėrybių veždam, moka sumazintą mokesčį (rabatą). Tokiu būdu ryte ryja mažus vertelgos suorganizuotas kapitalas, vartyte varo į eiles darbininkų visus mažus vertelgos ir tikrai visus, šiadien likusius t. v. biznierių, netrukus išstums iš savo tarpo ir pavers savo tarnais.

Bet toks pasielgimas suorganizuoto kapitalo su mažuoliais nepagamins dabartinių blogų laikų. Šie blogi laikai buvo gerai apsvartyti pirm poros metų ir jie buvo rengiami su valdžios žinia. Laikę jų multimilijonieriai padalyti keleriojai savo turtus, prarydami mažturčius! Ne reikia užmiršti, kad šio krašto valdžia yra multimilijonierių bei jų agentų rankose!

Blogi laikai — tai sistematiškas nubaudimas įsivyravusių darbininkų, išmisas kapitalo. Darbininkai šioje šalyje pradėjo augyti ragus ir pasirijo remties su kapitalizmu. Pirmą keletą metų darbininkai buvo organizuojami pačių kapitalistų agentų ir, žinoma, stengėsi laikyti darbininkus padalytus į vienus kitiems priešingus būrius, bet velesniuose laikuose darbininkų organizacijos, nors išdailės, pateko į socialistų rankas. O socialistai, kaip naujos idėjos pasekėjai, kaip pirmųjų amžių krikščionys buvo, yra fanatikai, nesiduoda nė pertikrinti, nė papirkti. Dirselėkime į kovą bei politiška judėjimą kalnakasių Colorado valstijoje. Jie iškovojo 8 val. darbo dieną kasyklose, tulas sveikesnes salygas, įrengė savitarpinę pramonę, savitarpinę pašalpą, knygynus, susirinko vietas, ligonbučius ir prieglaudes namus našlaičiams ir sužeistiems nariams, seneliams etc. Toki milžinišką žingsnį padarė Western Federation of Miners; darbininkai sąjungos vadinamos "Industrial Workers of the World" pradėjo vienyti visas t. v. unijas darbo žmonių į vieną bendrovę ir pradėjo nurodinti nedorų darbų daugelio kapitalistų vadovų darbininkų tarpe.

Socialistai brudėjimas Anglijoje, Vokietijoje etc. privertė kapitalistus šios žemės spiešius į vieną spiečių salikymui teip smarkiai besiplatinančio socializmo. [sigavimas daugelį socialistų į legislaturą Wisconsin'e] pradėjo badyti lizdą juodvamių ir pačiame Washington'e. Oklahomo radikališka konstitucija irgi patumėjo kapitalistus darban, idant nors tuom tarpu sulaukyti šmėklų socializmo. Kapitalistams socializmas yra tukstantį kartą baisesnė šmėkla negu atgijimas lietuviškos kultūros natūraliai Lietuvos bajorijai. Nė vieni nė kiti negali idealy sustabdyti, arba panaikinti praklinų darbą.

Didžiausiu pasistengimu kapitalizmo yra suardyti darbininkų organizacijas. Kadangi socialistai pradėjo išsivirti "šnipus" ir kapitalizmo agentus iš darbininkų draugysčių, ir kadangi vienybės besilaikant, pradėjo darbininkams pasisekti ir "streikus" išlošti; jie įgavo drąsą su medegišku pagerimu buvio. Darbininkai įsitaisė netik dešimtis sanvaitinių laikraščių, bet ir daugelį kasdieninių visokiose kalbose, ir dar girdėti, daugelis kasdieninių laikraščių rengiami. Bet svarbiausia yra gerai suorganizuota politiška partija. Didžturčiai pasistengė nusištelbti arba sulaukyti tos darbininkų politiškos partijos augimą, nkreipdami visos šalies akis į patriotizmą ir ateinančią karę, pirmiau patiekus blogus laikus, vargą ir badą kaip pirmutinį žingsnį to savo pasistengimo.

Darbininkas, netekęs darbo, turės ir draugovę aplėsti. Be draugovių nebus ir vienybės. Po ateinančių rinkimų kapitalistai vėl nusišys savo agentus į Washingtoną. Tai vis motyvas įvykdimas "sunkių laikų". Nužeminimas kunigų popierių, nuosimčius duodančiųjų, sumažina spekuliaciją.

Sumažinimas spekuliacijos, baimė nusipirkti t. v. "bonds", kas begulint neatpigty, priverčia visus tuos, kurie pinigų turi, laikyti juos negu pirkti abejotinos vėrtės popieras.

Spekuliantai sumažina pinigų cirkuliaciją. Didžturčiai aprupina savo reikalus kvitoms. Darbininkas, neturėdamas turtų, turi grynų pinigų už viską mokėti. Bankieriai, matydami atpigimą legališčių popierių, sutarė palaikyti pinigus ir vieton tikrų pinigų, išduoti mažos sumos kvitas (scrip), neva užstatydami valdžios legališkas popieras (bonds). Šituos scrips darbdaviai pigiau gauna iš bankų negu jų įrašas reikšia ir moka jais darbininkų algas kaip užrašta — vieton pinigų. Juos mainant ant valgomų daiktų ir drapanų etc., vaizbiai jų vertę nežemina ant keleto nuosimčių. Teip tai darbininkų algos sumažinamos, jam neįaučiant. Atsakymas puola ant blogų laikų! Sumažėjus daugumai pinigų darbininkų rankose, maži vertelgos bus priversti uždaryti savo vaizbas ir tapti bedarbiais darbininkais. Sumažėjus darbai, sumažės ir pramonė; darbininkai atstatomi nuo darbo iš krautvėjų ir iš fabrikų. Darbininkas be darbo, nors ir labiausia nori, neįstengia pirkti; nesant pirkėjų, uždaro fabrikus. Darbininkas pirkdamas prekes, moka pinigus, o netekus darbo, pramonė puola, užstoja sunkus laikai! Neturėdamas darbo, t. y. neturėdamas pinigų, darbininkas, noroms nenoroms, turi apsieiti be tokių daiktų, kokius, turėdamas pinigų, noriai pirktų.

Minios be darbo! Lengva tasyk, algas sumažinti! Darbininkų judėjimas pergalėtas. Prašalinimui agitacijos, ir ištuštinimui su pelnu, užkrautų aruodų ir krautvėjų etc. fabrikantams reikia pagaminti karę! Bedarbė, skurdus ir badui viešpatuojant tarpe, šimtų tustančių darbininkų (gal tas pasieks milijonus), bus lengva pripildyti spragas ir rasti gana norinčių eiti nors ir į myrį, kad tik numalšyti alkį ir badą. Teip apskrus Amerikos politikieriai pasirengę į karę. Tai jų strategišką žingsnį — parpinimas gyvos medegos. Kad neužligo karė įvykt tarp Suv. Valstijų ir kokios nors kitos šalies turinčios platų laukus vaizba — apie tai abejonės nėra. Darbininkai lai tėmyja kurstymus laikraščiu prieš Japonus. Užvis aktyviausias yra naujas siundymas t. v. misijonierių neva besirupinančių išgelbėti nuo skriaudų juodparvių Afrikoj. Viena iš tų misijų, vadinama "Congo Reform Association", šaukia į karę prieš Belgiją, kad per karę atimtų nuo Belgijos didelius Afrikos plotus, Kongo vadinamus. Teip dar misijonieriai senovėje, teip elgėsi Chinuose, Indijose, Japonijoje ir kitur vos keli metai atgal, teip ir elgiasi ir dabar toje nenaudėlių gauja. Nieko geresnio negalima tikėtis nuo akly vergų kapitalizmo. Jie laiko šventu darbu pagaminimą karės! Prof. Chicago Universiteto Starr, kalbėdamas apie persekiojimą gyventojų Kongo viešpatystėje, pasakė: "Kaip tik Anglija apims sklypą rytinės Kongo, suvedimui gelžkelių tarp miesto Cairo ir Cape Town, tuoj nustos gandas apie nuožmybes Belgijos prieš juoduosius žmones".

Žinoma, Anglija bus perdaug stiprus priešas, o misijonieriai teip loja, kaip kapitalistai nori, arba jiems liepia. Agitacija prasidėjo jau visame Chicago ir aplinkinėse jo. Pamatsite, kaip apskrus politikieriai sudrums ką nors; bedarbių jausmus kels veliavoms ir dudoms; šauks lieti krautvėjų nieku neprasikaltusių tokių pat bedarbių darbininkų kitų šalių. Kaip ne pasibaigtų karė, bus plačiau atvertos durys vaizbai. Amerikos politikieriai galės naujose vietose savo išdirbinius parduoti, o su tuo pakils imperijalizmo dūmai per rinkimus ateinančiuose metuose, didžturčių agentai vėl bus nusištyti Washington'an trukdyti apšvietimą ir organizavimą darbo žmonių.

Dr. Rutkauskas.

Pereitame numerijje straipsnis p. Hertmanavičio aprašė piniginių krizių iš bankinės pusės. Kadangi klausymas tas svarbus, tai talpiname ir kitą, aiškinantį tą klausimą ir iš kitos pusės. Ir tas dar galutinai visų priežasčių dabartinio piniginio krizių neįaiškina.

Red.

IS VISUR

Carškame Sele, caro rezidencijoj, ant geležinkelio stacijos apalo jauna mergina: Atgaivinta ir paklausta, kas jai kenkia, ji atsakė, jog revoliucijonierių organizacijos likosi išrinkta užmūšti arti caro stovinčius urėdinkų kaimus, bet negalinti tą atlikti. Ar tik ta mergina ne bus policijos įnagių, nors policija užtikrina, kad prie jos rado daug svarbių dokumentų ir laiškų. Tas išrodė jau nužvelgtinu. Juk augstus urėdinkus, turbūt, nieks nemano užmūsti dokumentais, todėl besirengianti užmūsti ne reikalauja su savim dokumentus nešioti.

Ant kariuomenės pliausias mieste Bourges, Prancuzijoje, ant vėžio explodavo melnito pripildytas granatas. Explorijos įvyptos likosi užmūstos, o 3 sunkiai sužeistos.

Mieste Alland, Slezijoje, kokas Neuhauser, parėjęs girtas namon ir besibardamas su pačia, griebė nuo stalo degančią liampą ir metė į pačią. Ne tik pati užsidegė, bet ir namai. Sudėję patsai Neuhauser ir trejetas jo vaikių, vien nelaimingą moterį išnešė iš ugnies, bet ir ji mirtinai apdegusi.

Piniginis krizis Amerikoj atsiliepia jau ant pramonės ir Europoj. Dėl to piniginio krizi, antai esanti mieste Limoge, Prancuzijoje, porcelėno dirbtuvė, kuri dalį savo išdirbinių siūsdavo Amerikon, paleido 200 darbininkų.

Siaurinėje Svedijoje, laponų apgyventuose distriktuose Vestermoreland ir Vesterbakten lytus išnaikino laukų vaisius. Gyventojus pasiekė badas. Dėl stoks pašaro karves gyventojai turėjo paskersti, todėl žmonėms trūksta ir pieno.

Piniginis krizis Amerikoj ypač sunkiai atsiliepė Hamburge, Vokietijoje, kadangi tas miestas turi daugiausiai reikalų su Amerika. Čia nusišovė jau tris berbai — apie tai abejonės nėra. Darbininkai lai tėmyja kurstymus laikraščiu prieš Japonus. Užvis aktyviausias yra naujas siundymas t. v. misijonierių neva besirupinančių išgelbėti nuo skriaudų juodparvių Afrikoj. Viena iš tų misijų, vadinama "Congo Reform Association", šaukia į karę prieš Belgiją, kad per karę atimtų nuo Belgijos didelius Afrikos plotus, Kongo vadinamus. Teip dar misijonieriai senovėje, teip elgėsi Chinuose, Indijose, Japonijoje ir kitur vos keli metai atgal, teip ir elgiasi ir dabar toje nenaudėlių gauja. Nieko geresnio negalima tikėtis nuo akly vergų kapitalizmo. Jie laiko šventu darbu pagaminimą karės! Prof. Chicago Universiteto Starr, kalbėdamas apie persekiojimą gyventojų Kongo viešpatystėje, pasakė: "Kaip tik Anglija apims sklypą rytinės Kongo, suvedimui gelžkelių tarp miesto Cairo ir Cape Town, tuoj nustos gandas apie nuožmybes Belgijos prieš juoduosius žmones".

Mieste Graz, Austrijoje, terp universiteto studentų italijonų ir vokiečių buvo kruvinos mūsty-nės, kuriose daug studentų liko si sunkiai sužeisti. Nesutikimai ir vaidai tarp studentų vokiečių ir italijonų buvo ir kitose augstesnių mokslių įtaiose pietinėje Austrijoje. Nesikentimas tarp vokiečių ir italijonų auga ir tarp gyventojų.

H

„Vindobonos mokslo akademija išrado pigesnę būdą ištraukti radiaius iš rudos, todėl galima laukti, kad jo kaina nupuls. Dabar viena uncija radiaus kaštuoja 3 milijonus doliarų.“

„Pasibaigė streikai tarnaujančių ant Indijų geležinkelio. Mat geležinkelio užvežda prašalino nuo vietų tarnaujančių vadovus europiečius. Vietiniai, prastai organizuoti, netekę vadovų, nusigando ir sugrįžo prie darbo, nieko neįskovojo.“

„Europos observatorių instrumentai, 22 d. lapkričio paženklino žemės drebėjimus ant Samoa salų.“

NAUJI RAŠTAI.

Svajus arba vaizdas siekimo augstybės, Tragedija poema penkiosse aktuose. Parašė Jonas Viskoska. Chicago, Ill. 1907 m. 135 pusl.

Sitas veikalas tilpo „Lietuvoj“, dabar skyrinui atmuštas. Parašytas eilėmis. Telpa čia daug gana svarbių mislių, dėl kurių klygtų verta skaitymo.

Anima Vilis, Marės Radziavičiūtės apysaka. Jono Montvilos vertimas. Antras spaudimas. Shenandoah. 1907 m. 162 pusl.

Marė Radzevičiūtė viena iš geresnių lenkiškų raštininkių, ji lietuviškos kilmės, nors lietuviškai ir ne rašo. Apysakos jos parašytos užimant, todėl noriai skaitomos ir verčiamos į kitas kalbas.

Paklydėliai. Parašė J. Gerutis. Kun. A. Miluko išleidimas. Shenandoah, Pa. 1907 m. 63 pusl.

Kokia pakraipa šito veikalėlio, skaitytojas gali suprasti, pamatęs leidėjo vardą. Kas yra tie paklydėliai? Yra tai: bedieviai, nežinant, kas yra Dievas, siela, sąžinė, dusios amžinumas, iš mirimo prisikėlimas; koks yra skirtumas tarp gyvulių ir žmogaus. Aiškinami tēgi, žinoma, kunigiskoj dvasioj, klausimai lenktynių ir socializmas.

(Pabaiga ant 5-to pusl.)

YPATISKAS ATSLIEPIMAS.

Iš Grand Rapids, Mich.

Rašau šį straipsnelį, manydamas parodyti lietuviškai visuomenei, kaip pakilęs susipratimas tarpe Grand Rapids'o lietuvių, nes manęs keliose vietose klausė, kodėl Grand Rapids'o, M., kuopa „L. S. S.“ ne auga ir t. t.

3 d. lapkričio, 2 val. ir ptt., tapo 56 kuopos L. S. S. surengtas viešas susirinkimas. Susirinkimam pasikvietė mane, jiems ką plačiau paaiškinti jų dvasiškai naudai. Pagal išgalėjimą, pirmiausiai aiškinau: „Kas tai yra revoliucija ir revoliucionieriai Lietuvoj ir Rusijoje, kaip ir kitose šalyse“. Baigdamas kalbėti, užmaniau susirinkusiems sumestą klausimą: „Kas man pasakys, kaip patikėti revoliucijai Lietuvoje. Aukų rinkimui buvo perstatytas Jonas Bielskas. Bet tuom tarpu atėjo į svetainę Rafolas Gaubas, ir pradėjo šaukti: „Nedukot si-tam vagiui aukų, nes jau iš manęs du dol. nepagėsi“. Kur jam pavogė, to nepaisiškino. Turbut keli mėnesiai atgal turėjo lietuvių tarpe savęs nesutikimą. Nors prašiau R. G., nusimaininti laike aukų rinkimo, bet kur tau! Dar arčiau pradėjo „šaukti!“ Daugelis žmonių pradėjo išsieti net iš svetainės, baurėdami si riksmu. Daugiau aukų nebuvo renkama. Žmonių prašyta užsilaikyti ramiai svetainėje ir klausyti paskesniųjų aiškinimų ant temos: „Ar katalikas gal but socialistu?“ ir „Kur yra nuvar-gusio darbininko išganymas?“ Aukų susirinko mažai, o lėšos buvo didelės už svetainę ir apgar-sinimus ir t. t. Aukavusiųjų var-dai bus garsinami „Kovoje“.

Susirinkusiųjų svetainėje buvo gana gražus būrelis, žmonės sa-ko, kad tai pirmas sykis, kad tiek daug susirinko svetainėje. Pra-kalbos užsibaigė 6-tą valandą: trys draugai nanjai prisirašė prie 56-tos kuopos L. S. S. Užsibaig-us susirinkimui, du draugai pa-ukavo „Ši šio išleidimui knyge-lės „Krikščionybė ir Socializ-mas“.

K. Rutkus, 221 Wabansa Av., Chicago, Ill.

A. Niemojewski. Revoliucijos žmonės.

VI.

Juras.

Jo tėvas buvo „raudonsilų“ pulkauninku, o dėdė Slaptosios Sargybos viršininku. Tokio pui-kaus pažėjimo pavydėjo jam ne vienas draugas, o ypač Vasilius, Antano sunas, Paščenko. Ne kar-tą kalbėdavo jį:

— Ei, Jurai, Jurai!

Daugiau nieko nepasakydavo, tik tai dusauda-vo, lingavo galva ir žiūrėjo neiškenčiai jam į akis. Ant to Juras visuomet atsakydavo:

— Ei, kiau! kiau!

Vasilius neužpykdavo, nes buvo sau taip pa-sakęs:

— Vasiliu, nuovadininko sunui negalima pyk-ti ant pulkininko sunaus!

Abudu vaikščiojo septintoni kliaison pirmosios gimnazijos, kuri savo asyriškai-bizantiškoje seno-se surinko visus Varšavos valdiškosios kamarijos žiedus. Kuomet iškilmingą dieną, liudyjimus dafi-jant, susirinkdavo salėje tėvai ir vaikai, kuomet katedrą, ant kurios stovėjo, kaip sakydavo Juras, ober-latras, apstodavo varsuotais medaliais visi slaptieji ir tikrieji valstijos patarėjai, iš už Vasilius-iaus pečių prabildavo šnabzdėjimas:

— Paščenko, vieną bombą čionai, ką? Kokią dailią jį čia tvarką padaryt!

Vasilius raukydavos, grumodavo savo drau-gui pirštu ir nekartą jau norėjo pasikalbėti su ne-nuorama, kuris puikią turėjo ateitį, o galėjo ant la-bai blogo kelio nueiti. Vasiliui ne tiek rūpėjo tas nenoruoma, kiek jis pats sau. Nes jis, kaip auovados antolio sunus, neužsiliuotų niekuomet į augštesnes vietas ar administracijoje, ar teisme, ar kamūnėje, tuo tarpu tokio Juro užtarimas ga-lėtų jį, kaip šiaudą, išskelti augštin. Pasiilgėdamas, žiurdavo Jurui į akis ir nekartą manydavo min-tyse:

— Jurai, tu uola o aš ant tos uolos sutversiu savo karjerą.

Bet ta uola, maisto rūgšties dėdamas, kas kar-tą labiau trupėjo, kol gal-gale atėjo laikas, ku-met Vasilius turėjo sau pasakyti:

— Juras stačiai — neištikimas.

Nežinojo, ar reikėtų kitan suolan persikrausti, ar pasikalbėti su kliaison šeimininku. Bijoj. Nepatikęs juo, o nors ir patikėtų, visą bylą už-gniauz. Kas turi tokį tėvą ir tokį dėdę, tas gali — liberalizuoti. Nes ką gi? Perkels jį tulam lai-kui į Varonę, Odesą, Simferopolį, o nuovadi-ninko sunų paspirs — ir išleksi! Vasilius nežino-jo kas daryti. Vieną kartą susitiko gatvėje.

— Jurai, — maldaujančiu balsu pradėjo Va-silius, — kad tu taip atvirai norėtum su manim pakalbėti.

Juras tylėjo. Pasuko Geležinio Tyto pusėn. Vasilius skundėsi:

— Netikėsi, Jurai, kiek tu man rūpesnių už-duodi. Tu, toks mylimas, toks mūsų, toks tikras rusiškas žmogus, o kartais baisius daktus kalbi.

Juras vis tylėjo, o Vasilius vis drąsiau ėjo:

— Klausyk, Jurai, ar tu apsvaistai, kuo tas gali ir kuo turės pasibaigti. Žiūrėk ten, toli ant Vislos kairiojo kranto, tas rausvas namas. Žiu-rėk kito pusėn; ten žiba aukso bokštai viršų miesto. Ar pamaniai kuomet nors, kad turi pasi-skirti vieną tų namų? Ten augstai — garbė, puik-us likimas, garsus vardas, ten toluomoje — ka-linio likimas, o gal ir kartuvės.

Juras vis tylėjo. Jo veidas surimėjo. Gal pirmą kartą ant to veido nebuvo to pasityčiojančio nusišypojimo, kuris visuomet atimdavo Vasiliui drąsą.

— Jurai, vienintėlis mano drauge, — tęsė to-liau Vasilius, — tu kudišis, dargi pats to nesu-pranti, tu tai ne aš, nužeminimo ir bėdinimo kudišis. Nes kas mane laukia? Ot, busi žmogus vyresniuoju cenzorium, ot padėkim — dar kuo? Ukinkini reikalų kamarninku. Toliau — žingsnis. O tu? Dėvėsi raudonu pamašulu apsiaustą, Jurai. Didžiū ponu busi, Jurai, visa krutinė ordenais ap-kabinta!... Matai, Jurai, pasaulis lenksis prie-tave, o tu pamanyk tuo tarpu apie draugus, kurie tikisi ko nors iš tavęs. Ot, štai Jurai, tavo pa-reigos! Tuotarpu gi vargina tave blėdingos min-tys. Liberalizuoj. Kas neliberalizavo! O kuo tas visuomet pasibaigdavo? Ne nenoriu sakyti kuo, tik tai pridursiu — blogai pasibaigdavo. Ir negali būti kitaip. Žiūrėk, viskas aplinkui verda, nes Rusijai atėjo sunkūs laikai. Visuomet taip buna. Tuoj žmonėms galvos viskas susimaišo. Bet reikia išlaikyti šaltas kraujas, reikia išlaikyti protas, nepasiduoti įvairioms apgaulingoms sro-vėms, kurios gali privesti žmogų ir jo artimiausius prie galutinis nelaimės.

Tokiais žodžiais Vasilius ilgai kalbėjo, pajui-dino dienos atsitikimus, Tolimųjų Rytų karę, už-minė revoliuciją Latvijos, Kaukazo, Lenkijos ju-dėjimą. Staiga Juras pertraukė jį:

— Ar žinai, Vasiliu, kad lenkų jaunūmenė nutarė boikotuoti valdiškąją mokyklą?

Vasilius net stabtelėjo. Juras jį tęsė toliau:

— Ką manai, Vasili, kaip mes turime pasielg-ti prieš tokį istorišką faktą?

— Vasilius nutirpo.

— Tu, Vasiliu, didelė kiau! — tarė Juras, — bet ne viena didelė kiau! kuomet ant jos tru-pūtį padirbėti, ilgainiui virsdavo padoriu žmogum, dargi brangiu visuomenės veikėju. Viskas, Vasiliu, ką tu čia man kalbėjai, parodo, kad tavo mintis neišaugo dešimtosios nuovados augščiau. Matai, ant medviejo abiejų guli pažėjimo dėmė. Aš žandaro, o tu policisto sunus. Tokią dėmę gali-ma nuplauti tik tai vienu — o jo varsa raudona. Taip, Vasiliu, tas reikia gal-gale pasakyti sau aiškiai ir tvirtai. Dabar gi žinok, kad tokiems kaip

tu ateis sunkūs laikai! Plūdytė jumis tos pa-vogtos upės vilnys, kasime ant pavislų toliu, valysime nuo jų tą lenkų žemę, kurią ligšol tik-tom moko mūsų valdžia subjauroti, Vasiliu, aš rusas. Bet rusas čia dar nebūtinai turi būti vyresniuoju cenzoriu ar raudono pamašulo apsiaus-tu. Rusas, tai jau Sazonov, Kalajev, tai sukilęs darbininkas, tai tos minios, kurias Peterburge šaudė. Sakau, Vasiliu, atėjo laikas, kuomet griaus tas nuoskaudų, priešpūdų ir vagystių namas. O mums, Vasiliu, nieko kito neliko, tik tai tuo rausvumu nuplauti Kaino dėmę. Ne mums laimė, ne mums likimo šypsojimas! Žiūrėk, čionkščiai žmonės taip buvo mums skaudžiai, vertė juos į pravoslavus, mušė, kapojo, vogė, plėšė jų turtus. Ar žinai? Vakar per mityną trys šimtai gerklų sušuko: „Te gyvuoja rusų popas tėvas Haponas!“ Ar tu supranti, kaip tie žmonės patį savyje turė-jo persilauti, išrauti teisingą neapykantą, užvie-s-patauti ant savo prigimimo, kad teip teisingai at-skirti maskolių-valdininką nuo ruso, laisvės žmo-gaus? Dar mes nieko jiems nepadarėm, jau mums skaito žmonėmis, nors dar sėdimė Varšavoje ir duoną iš lupų atimamė... Kalbėjai, Vasiliu, apie pareigas. Dabar aš tau šį-tą apie jas pasakysiu. Jau po vieno tokio jų šauksmo esamė jiems skolin-gi. Ką gi šauksmas, niekai! Bet seniau už tą būty apskelbė žmogų išdavėju, butį apsiaudę. Rusų popas! Tas popas driso pakelti ranką prie-priešpau, už tą jį jau pamylijo, jau tiki, kad at-siras tokių daugiau. Sazonov, Kalajev! Žinai tu, kas išaukėjo tokius, kaip jie? Ir Rysakov metė bombą. Bet jis metė ranka, ne vėlė. Hrinievieki metė vėlė, ne ranka, dėlio ir pasekmės buvo. Jis visą amžių rengėsi prie tos valandos. Tai pirma-mus mūsų revoliucionijinis įvykis. Mes visi iš-jų paciname. Mės, blogai kalbu, Vasiliu, — ten, anie Peterburge. Mums čia reikia pasijudinti. Taip, Vasiliu, apsvaistyk viską, ką tau sakau. Ar žinai giesmę, kurią čionkščiai žmonės gieda? „Netrukus Kristus Judošį apgalės“. Tai didi žodžiai. Ir sakau tau, didi tauta, kuri juos ištarė, nors mės šiandien taip ją niekiname, kad stengė-mės sunieškinti ir prie mūsų kojų nulenkinti. Oi kija-lis tu tokių ir netrukus bėda bus kiekvienam vyresniamjam cenzoriui, bėda, Vasiliu, kiekvienam raudonu pamašulu apsiaustam. Taip, netrukus to-je tautoje Kristus apgalės Judošį ir laisva bus ta upė, ta žemė daili, sugrius paukuoti viršų miesto žibų bokštai, ir tie toluomoje rausvi ant ka-rijo Vislos kranto rūmai sugrius, apgalės Kristus Judošį siaurės Europos ir Azijos tautų, tik tai reikia, Vasiliu, tuo tikrai — tvirtai tikėti!

Sausio 28 d. sujudino Varšavą. Juras, sujudęs, perbėgo per gatvę. Gėslus, karštas, jis iš pradžių nesuprato minios užsilaikymo, kuri metė į pra-ci-nančius kareivių būrius smėgį ir juokėsi. Tos mi-nios krisdavo krauju papludusios ir vis dar juokė-si. Juras degė degė prie ginkluoto priesinimos, prie pasikėsinimų, prie atrėmimo varo varu. O beginklės minios turėjo prieš, tą galybę — vien savo juoką. Iš pradžių tas erzino Jurą. „Siaurės francuzai“, košė per dantis, atmindamas kaž-kokį istorijos rankvedį, kuris buk teisingai apibūdino amžiną lenkų lengvamintiskumą. Bet ta stebėti-na gatvė, kuri kaip atkakli ir drąsi mūsų su-kurys lakiojo aplinkui kazokus, ką gi turėjo ben-dro su anuo francuzų lengvamintiskumu? Arba tie darbininkai, kurie juokui atsakydavo ant kazo-kių šūvių, iškur galėjo atsirasti juose tas Paryžiaus nerupestingumas? Ne, Jurai, tai turbūt ne taip yra! Tas minių juokas, tai civilizacijos vaisius. Mūsų, nes bizoną turi. Bet ką tu daugiau turi! Valdžiai šautuvo kulkos atstume, o matai, juokias tau stačiai į akis, nes netrukus ir tame atstume o negalėsi valdyti. Tai, turbūt, taip, Jurai! Kuomet jaunūmenė išėjo į gatves iš visų mokyklų, Juras pirmutinis išskėtė raudoną vėliavą. Pertraukdavo lekcijas, kur dar jos būdavo, koliojo mokytojus ir direktorius, kalbėjo ant pliačių ir darbininkus. Vie-ną kartą jį areštavo. Tėvas išėmė jį iš kalėjimo ir užrakino namieje. Ketino rusčiai su juo apsieiti, bet taip buvo tardymais užimtas, kad Jurai, duris išlaukus, pasisekė pabėgti iš naminės citadė-lės. Nuo to laiko pradėjo vesti, kaip sakoma, ne-legališką gyvenimą. Motina, kuri jį labai mylėjo, per draugus pridūdavo pinigų. Kiekvieną naktį nakvodavo kitur. Kuomet atėjo didiosios politiškosios bedarbės laikas, drauge su kuopa lenkų jaunūmenės, su kuria susidraugavo, bėgiojo po fabrikas, metė atšiaukimus, revolveriu rankoje būdavo ant gelžkelių ties Varšavą, kad sulaukyti traukias streikbrecherių vedamus. Tuo pačiu lai-ku neužmiršdamo agituoti tarp rusų jaunūmenės ir privedė prie to, kad kuomet milžiniška sukilū-sienų lenkų jaunūmenės demonstracija traukė pro Koperniką, viršuje sušuko:

— Iš langų lenkam, pavogtų namų mės, ru-sai mokiniai, šaukiame į jus: kovokite, ir mės ko-vosime drauge su jumis!

Tuomet ties Vizitų bažnyčia kaž-koks senas žydys, užlipęs ant akmens, prakalbėjo į susirinku-sias minias:

— Čia ant šio akmenis stovėjau prieš ketures-dešimt metų vaikėsu, kuomet Varšava paskutinį kartą papludo laisvės krauju. Čia ant bruko gulejo lenkų ir žydų lavonai už bendrą reikalą ko-vojusiu. Stai sulaukiau vėl bendrą reikalą ir vėl šventas kraujas apliejo tą bruką. Taigi, ar krikš-čionis, ar žydys te eina savo bažnyčion ir te kal-ba savo „Sveiką Mariją“.

Juras ir Vasilius stovėjo, netoliese.

— Girdėjai, Vasiliu? — paklausė Juras, ste-bėtinai išblýskęs ir rimtas.

Vasilius verkė. Juras paėmė jį už pečių ir tarė:

— Tu, Vasiliu, netiki jokiomis „Sveiką Mari-jomis“, o visgi bliuanti. Taigi matai, tu ne tokia kiau!ė, kaip maniai!

Po laisvės gošlumo dieny, po broliavimo su karūnė, po didžių mitynų, per kuriuos kiekvienas

kalbėjo, lyg įkvėptas buvo ir genijaus kibirkštis degė ant minių veidų, atėjo rusijos dienos, gat-vės skerdynių dienos, kraujo ir lavonų kruvų die-nos. Karūnėnė vaikė kiekvieną demonstraciją. Visi Varšavos kalėjimai, visi ligonbučiai, visi la-vonų sandėliai buvo kupini. Bet gyventojai ne-norėjo pasiduoti. Kartą išėjo iš lindynių, iš kon-spiratyviškų tamsumų, iškovojo gatvę, nenorėjo pasitraukti nuo jos, nenorėjo grįžti prie pažemė-se dirbamos revoliucijos. O nės slaptosios ir at-virosios policijos eilės suretėjo, nes kiekvienas stengimos suimti vadus buvo negalimas, tad vietinė valdžia nutarė pasiūsti kasdien į gyventojus tiek ir tiek kulka, kad nuolatos nuleidžiant kraują, galima būtų sumazinti revoliucijinį karštį. Bu-davo eina gatvė kareivių būrys, vyresnysis išma-tuoja akimis atstumą, liepia sustoti ir staiga sako: „Na, bratcy, dabar galime sau pašaudyti“. Kare-iviai, visiškai nesistebėdami, šypsodamiesi, nuim-davo nuo pečių šautuvus, paleidavo keliolika kul-kų į ramiausius gyventojus, paskui, užsidedę šau-tuvus ant pečių, ėjo tolyn, kol vėl vyresnysis, nei-matavęs užtekinto atstumo, nepaliepdavo: „Na, bratcy, dabar vėl galime sau pašaudyti“. Sugrįžo rinktiniosios atsakomybės laikai ir tas buvo įdo-miausias tuolaikinis valandos apibūdinimas. Tei-sybė, valdžia savo pranešimuose skelbė, kad ji gi-na ramius gyventojus nuo tulų kuopų, bet ištikry-jų imant, valdžia su tomis kuopomis nieko nega-lėjo padaryti, o apgynimo kulkas siuntė į tų kru-tines, kurių ramumą gynė, bet jau jokio ramumo jiems suteikti nestengė. Taigi, jeigu Rusijoje buvo kokie reakcijos pamatai, jeigu valdžia turėjo ten savo sėbrus, Varšavoje ir visoje Lenkijoje visi be skirtumo buvo prieš valdžią, o tie skirtumai, kurie padalino žmones į kovojančias tarp savęs par-tijas, turėjo savo pamatus greičiau temperamente, negu pažiūrose. Vieni norėjo žuti, kiti bijojo žu-ti, vieni tikėjo viską paaukoti, kiti bijojo ką pa-aukoti, vieni tikėjo, kad atėjo atsilyginimo laikas, kiti bijojo tuo patikėti. Juras gerai tą suprato. Taigi dėlto jis nesikišo į teoretiskus ginčus ir vi-suomet ėjo prie vieno — prie temperamento. Jau-nimas, labai prie programinių gėlių linkęs, aciū jo įtekmei persimainė: jis nuolatos buvo apsuptas ištikimų ir atsidavusių žmonių būreliu, kuris kar-tais ant negalimų daktų pakildavo. Tas būrelis nepažinojo drąsos klausimo. Ėjo ant kulky kaip bimbančių vapsų verpetas. Tačiau Juras kartais pradžudavo, kuomet tik atsiradavo specialiasis dar-bas. Jis buvo „bojovkon“ įstojys. Iš pradžių at-nešdavo įvairius šrubelius, vineles, laboratorijos elementus; ilgainiui, kuomet geriau jį pažino, im-davo pasikėsinimų metą „atsargon“. O paskui?... Joks istorikas nenuputų tų ukų, kurie konspiracijos šešėliais uždengdavo jo pėdas. Tačiau geras psy-chologas būtų tos istorijos dalį atspėjęs iš jo vei-do, kuris apsidengė bronzos varsa, ramiau nenuolan-kumu, valios neperlaužimu. Jo akys buvo panašios į kareivio akis, kuris jau keletą kartų buvo mušyje. Jų žvilgsnis stebėtinai stiprus, nerūmus, aštrus pasidarė. Rodėsi, kad vienais tik pažvelgi-mais gali liepti. Tat ne žvilgsniai, bet kaž-kokie pasijudinimai buvo. Taigi, kuomet grįždavo iš sa-vo darbo, kuomet vėl susiedavo su savo draugais, tos akys aiškiai skyrėsi iš visų. Anų akys turėjo savybę ką tai civiliško, jo akys buvo — revoliucija. Ne kokia idėja, ne kokia agitacija, bet sta-čiai revoliucija. Tačiau tos akys nebuvo tai, kas musė iš jo draugų lenkų akių. Nebuvo jose — ateities. Juras nuolatos sakydavo sau: aš tu-riau žuti. Jiems yra gyvenimas, man jo nėra. Kuomet ant senovės griuvėsių atsistos nauja tvarka, jiems neteks pergyventi jokių šeimyniškų tragedijų, jokioms motinoms nebūčius rankų tē-vui-budeliui pasimirus, neis guleista galva už dė-dės — šnipo grabo. O Juras, kad tos valandos sulaukyt, bučiuotų nelaimingoms motinoms rankas ir jos ašaras sliaustytų; visai Varšavai ir visai lai-svai Rusijai ant piktumo eitų už dėdės-šnipo grabo ir paremtų alptanciją jo žmoną-našle. Ir štai po pukaus revoliucijos pavasario apgobtu jį ypatis-kosios tragedijos ledai, ko jis nenorėjo ir ko jis nenorėti turėjo, kaip manė, pilnas, žmogiškas tei-sės.

Pulkininkas telegrama buvo pašauktas Peter-burgan. Tą pačią dieną vėlu vakaru Juras atėjo motinos aplankyti. Pabučiavo, atsisėdo ir tylė-jo. Motina taisė skalbinius, Juras dairėsi po sie-nas. Tokiu būdu praėjo geras pusvalandis. Tuomet pusbalsiai paklausė motina:

— Jurai, atvirai man pasyk. Tu „bojovkoje“? Juras tylėjo. Motina liovė siuvusi, nuleido galvą, vėl koki pusvalandį galvojo ir pakėlus gal-vą, vėl užklausė sunas:

— Jurai, pasakyk man kaip sunus motinai. Ar tavo rankos praliejo kraują?

Ir ant to Juras neatsakė nė žodžio. Motinos veidas išblýsko. Nė vienas jos veido nervas ne-sukrutėjo. Ir vėl, kuone pusvalandžiui praėjus, užklausė paskutinį kartą:

— Jurai, ar tavo sąžinė nieko tau neišmėtinė-ja?

Tuosyk pakreipė savo akis į jį ir įjėdviejų žvilgsniai susitiko. Tik dabar motina patėmijo permainą jo akyse. Nengromis atsikėlė. Ir jis atsikėlė. Tulą laiką žiūrėjo vienas į kitą. Paskui motina, nuždudama ramumą, pratišė rankas į jį. Ir jis pratišė į ją rankas, bet nepuolė vienas ki-tam į glėbį, tik tai tylosis spaudė rankas, ne kaip motina ir sunas, bet kaip brolis ir sesuo. Tą va-landą suiro viena senojo pasaulio grindis. Tai persimainė vaiko prietikiu su broliu ir seserim, išli-ko ant didios atsitikimų vilnės, kuri skyrė šir-dis vezdama naujan pasaulin.

Staiga motina ištraukė savo rankas iš sunaus rankų, pažūrėjo į gretimuosius kambarius, už-rakino duris, paskui kuone pašnabzdėmis kreipėsi į suną:

(Toliau bus.)

KOKS PRIVALO BUTI VAIKŲ AUGINIMAS IR AUKLĖJIMAS?

RANKIUS RAŠTŲ, PARAŠYTŲ D-RO J. SJUPO.

(Tęsa).

Jonas Amos Komensky gimė 1592 m. Mora-vijoje kaip sunus myninko. Mokėsi Harburo universitete. Nuo 1614 — 18 m. jis mokytojavo mokyklose gimtinės šalies. 1624 m. jis tapo iš-gaitas iš Moravijos drauge su kitais evangelikais sakytojais. Apie 1628 m. jis mokytojavo Lenkij-oje. Nuo 1628 — 31 m. išėjo į „Didactica magna“ ir „Janna linguarum reservata“, kurie veikalai pa-garsino jo vardą. Nuo dabar jį tankiai kvietė pa-taisymui mokyto reikalų į Angliją, Svediją, Ven-griją ir kitur. 1650 m. išėjo iš spaudos jo garsumas „Orbis pictus“. 1664 m. Lenkai sudegino Liją, kur prapūlė visas turtas Komenskio ir ant senat-vės jis ėmėsi keleiviškos lazdos. Pabaigą gyvenimo jis pašventė privatiškam mokymui ir rašymui savo veiklą, 1671 m. pasimirė. Jo idėjos apie da-lykiškumą, matomumą ir laipsniškumą moky-mo ant visados palaikys savo vertę. Jis pradeda pla-tinti apyregį kudiškio, pradedant nuo jo grūnos, veda jį į kitas grūdas, ant kiemo, ant ulyčios, ju-niūmonei reikia brukti visos dorybės, ir tai labai anksti pradedant, pakol dar neįskėrėjo ydų; prieg tam tėvai, auklėtojai, draugai visomet ta-ri paduoti gerą pavyzdį. Nuo jo gadybės jama į vartovė abrozėliai bibliškose istorijose, paskirė-mais vaikams. Komenskiui priguli mintis įsteigimo se-minarijų mokytojams, — kurios įsteigos išaukš-tijo daug užsidedusių nedraugų protestonų pas-toriams.

Rousseau visoje Europoje padarė daug trūki-mo savo pedagogišku romanu „Emile“. Jis buv-gimęs 1712 m. Genevoje reformatu; motina mi-rie gimdyto; augo kaime pas pastorį, buv-raitininku pas advokatą, mokėsi graviruoti. Po-keriojopų perėjimų, galiausiai jis pastoja Europo-ku garsumu ir krustelėjo iš vietos pedagogiją. Per-gyvenęs daug bėdų, jis mirė kaime art Paryžiaus pas vieną iš savų pasekėjų (1778 m.). Svarbiau-sios idėjos Rousseau yra tokios: Dievas leido ži-ską tobulu, o viskas išsigama po ranka žmonių; žmogaus širdį ydus įsivagia siokių ar tokių bu-du. Įgimtu geiduliui yra — savnorumas, geras pats savyje, nelabas tik nuo nelabo panaudojimo, kurs pareina iš netikusio auklėjimo. Tegul vaikai auga kunikais ir druti iki 12 metų, tuomet išmanus mo-kytojas padarys juos išmaninkais žmonėmis. Rou-sseau reikalauja tik dvasiško auklėjimo. Emilius, turėdamas 15 metų amžiaus, dar nežino, ar jis turi vėl ar ne. „Jeigu aš turėčiau simbolišką iš-reikšti kvailybę, sako Rousseau, tai aš nepiešė-čėdant, kurs vaikus moko iš katekizmo“. Ap-butybė ar nebuti dievo Emilius dasizinojo jau s-augęs, prieš apsirinkimą merginos, iš netyčių ir kaimiško kuningo.

Principas tartinio (harmoniško) išsiplėto-mo gamtos spēkų tapo priitaikintas prie dalyk-auklėjimo taip vad. philantropiškioje mokykloje kurios įsteigtoju buvo Jonas Baseddov; „Philan-thropium“ Dessavoje siekiu buvo — iš pratu-tėlių už gerą mokyklą išaukšėti geras žmones, bėdinus už pinigų rengti geras mokytojus. Tės mokyklose prasinamė daug pabukių palaen-vinimui vaikams mokymosi, kaip va: išpusti pu-skričiai, mokymas skaityti ant bandų ir pyragėlių išskępti pavaldė literū; žaishai pramanyti ger-niam įstėjymui formulų, cifrų, vardu ir tt.; kymosi pertraukose leistos tapo lošos, bėgioji gymnastikos ekzercijos ir tt. Baseddov reikā kad mokymas vaikus kuomi mažiaus vargintā kad jiems būtų užtektinai pramogos, šventės, išmėtė iš programos katekizmą ir mokslo apie slaptis tikėjimo, taip-gi dievmaldystą. Vaik-reikia pasakoti apie religiškus skirtumus palygin-mu būdu. „Dalykas mokykmo ne katalikiškas, i-liuteriškas ir ne reformatiškas. Mės philanthro-pai ir kosmopolitai. Prigimtoji religija ir dor-mokslas — štai dalykas mokyho mokyklose“. T-gul kunigai sav rupinasi apie tėvų religiją, o mokykla.

Anthropologiskasai principas tapo dar labiau priitaikintas šveicariškoje mokykloje, kurios vad-buvo Jonas H. Pestalozzi. Pestalozzi gimė Žu-riche 1746 m. sunumi daktaro; tėvai anksti m-rus, išaugo po moterišką priežiūrą. Pasireng-buvo pastoti theologu, bet panylėjęs Emilių R-seau, jis pastoja pedagogu. Savo dvarėlį, v-„Naujadaris“, įgūtą per sustuokimą, jis pavė į „Apsvietimo mokyklą neturitelams“ (1775) kuri įsteigta pairo 1780 m. ir paardė jo paties vj. Vienok jis čia pasilikio per 18 metų ir išle-savo svarbius veikalus: „Vakarinės valandos p-telinko“, „Leonardas ir Gertruda“. Jis buvo rengęs prieglaudą pamestiniams vaikams, — 1 Prancuzai iš ten jį išvijo. 1780 m. vieną pyli E-niško kantonio jis pavertė į auklėjimo įsteigā, galiausiai savo institutą jis perkėlė į Iferten, i-kranto Neubergeriško ežero ir užlaikė jį iki 1825 Tuly klaidų dėlei, toji įstaiga tapo uždaryta, ir i-nubėdėjęs ir nusimigęs senis sugrįžo į Naują dv-pas anukā ir ten 1827 m. pasimirė. Idėalai buv tokie: Žmogus turi būti žmogumi. Reik-pradėti kudiškį auklėti nuo jo pajautų. Iš pradži-žmogų turi lavinti šeimyna, potam jau visuomē Apie religiskąje atmosferā Pestalozzi mažai pinasi. Saltinio dogmų ir religiskų pažvalgy-jiesko esybėje religijos, prigimime žmogaus, ir tre-šta, kad vaikai išmokyti pažinti teisybę po jeib i-kia priedanga ir esybė po jeib kokia forma. Pe-stalozzi nesijautė esąs krikščioniu, ką krikščion-žinoma, jam už piktą pasikaitė.

Labai prakliniu pedagogu buvo prusiškas rektorius Duesterweg, g. 1790 m. Westphalioje Mokėsi Tuebingene theologijos; po keleto me mokytojavimo, jis tapo direktoriumi mokytojų minarijos pirma Merse, potam Berlyne. 1885 išėjo jo svarbiausias veikalas: „Keliavedis Vok

šiu Mokytajams", 1847 m. atstatytas nuo urėdo, jis iki amžiaus galui (1886) platino savo idėjas knygoje ir žurnale "Rheinische Litteratur". Apie jį Smidtheren pasakė: "Prusai pasistatė pas Rheina tris gresimas tvirtynes (Koblenz, Koeln ir Vezel) apsigynimui nuo kaimynų, ir apsaugojimui viešpatystės. Bet jie įsteigė dar kitą, drutesnę drutę, tai — žmonių apšvietimą. Pabudavojimė tos pasakutinės ir gelbėjo Duesterweg, atlikdamas svarbią tarnystę protiskame išsilavinime, ne lyginant koks lavus inžinierius, platindamas šviesą ir ugnį aplink save". Kokios gi pedagogikos Duesterwego idėjos? "Prilinkimas žmogaus, sako jis, yra savistovumas (savrankskumas) tarnaujant teisybei, gerumui ir grožiui". O išplėtoti tas savistovumas — tai yra siekti mokymą. Dėlto mokykla turi neprigulėti niekam: nė bažnyčiai, nė valstijai, tik pati sav. Mokykla nepasitais skirtumų tautos religijos, nuo vaikų reikia prasišalinti "ginclo klausymai" ir platinti tai, kas riša žmones į krūvą. Pradžioje dorybės ne dogmos, bet pačiam žmogui prigimime. Mokykla gali duoti religiją išauklėjimą, neprigulintį nuo bažnytinio sektų. "Nėra man nieko priešingio, kaip ans scholasticas vienodumas, rupliuotas rutyniškas pedagogų (mokytojų) religijos, mirtina stambeldystė prieš formulas, Prokrustinė lova taisyti ir kalikų į galvą". Visatini imant, Duesterweg vėlyjo prusiškiams šulmeisteriams, kad jie "persiimtu pagriebiančia srove gadyne", "tegu persima drąsa valnamanybos". Kada Duesterwego idėjos pradėjo platintis tarpe žmonių, tai kunigija su vyresnys pasiskėlė prieš jį. Atstatė jį nuo urėdo, ir toliau, 1, 2 ir 3 d. spalio mėnesio 1854 m., išėjo trys garsūs prusiški reguliamantai, kurie bandė sugrąžinti proteston kunigijai puolusiąją įtekant ant mokyklų, o mokytojuose apstabyti "pagriebiančią srovę gadyne". Pirmas reguliamantas siekio mokytojų seminarijų pastatė apšvietimą mokytojų evangelikoms krikščioniškos mokykloms. Papėdė religio apšvietimo turi būti Heidelbergas katechizmas Liutero. Palei antgij reguliamant — i mokytojų seminarijos priima tik tai, kurie gerai žino mažąjį Liutero katechizmą; priderantius tekstus iš Biblijos reikia žinoti iš galvos ir suprasti pagal jų literariją prasmę; dar reikia mokėti iš galvos 50 bažnytinių giesmių. Trečias reguliamantas atmeta antropologiką principą Rousseau ir Pestalozzi kaip bledingą, įsteigiant evangeliką vienaklasę mokyklą. "Elementariško" ji mokykla, pasakyta ten, turi tarnauti ne abstraktiškai sistemai ar kokiam nors moralinei idėjai, bet atbulai — praktiskam gyvenimui — bažnyčioje, šeimoje, valstijoje, viešpatystėje. Kiekvieno mokykloje reikia išmokyti bent 30 bažnytinių giesmių. Visi vaikai turi žinoti iš galvos katechizmą, suprasti jo literariją prasmę, teisiai ir aiškiai kalbėti pagal jį. Tai jį kėlė pavirto taip vad. protestantizmas. Lyg kad žmogus, mokantis daug giesmių ir katechizmą, pastos jau religio ir geru žmogumi! Ten atsiduoda, arba pakviestas viskas yra bažnytiškumui, neapikanta mokslo! Čia sausumas katechizmo, ten tekstų kalatėjimas į galvą, tos cifros, besimokant maldas, ans mechniskumas, prisavinant religijos žinias! Nestebėtina, kad šulmeisteriai, "persiėmę drąsa valnamanybos", taip drąsiai papeikė tuos reguliamantos ir apskelbė juos esant begėdiškais. Aiskiai pasirodė, kur link veda klerikalai; reikia šalin išvartų kunigiją iš mokyklos...

Garsusis Bismarck, pagyręs šulmeisterius už jų tarnystę dėl karės su Prancuzais, atmainė rodo reguliamantos 1854 m., bet padarė mokyklą viešpatystės įstaiga, kur valstija turi priežiūrą dalykų apšvieto ir auklėjimo. Tai buvo 1872 m. Bažnyčia tapo išmokyklos, ir pasiskėlė saukšmai, kad mokykla pastojusi įrankiu atėmimo, kad ten jaunomė mokysis revoliucijos, internacijono ir nedorybių...

Šviesesnieje žmonės reikalauja atmainų mokyklų programose, ir trokšta, kad religija būtų išgdoma palygintiniu būdu, o taipgi idant tautų reikalai skriaudžiamai nebūtų. Kaip ten nebūt, bet kad Vokietijoje sumažėjo skaitlius nemokytųjų, analfabetų, reikia pasidėkoti ne pastoriams, bet — Pestalozziui ir Duesterwegui!...

Taip tai reikalai mokyklų stovi vakaruose Europos. Bet kuomet 1884 m. Prancuzijoje mokslą apie tikėjimą vėl laukia iš mokyklų, kuomet Belgijoje už tikėjimo mokymą svetuos kuo nesipės ant uilyčių, tai Maskolijos caras išleido zakoną apie cerkviškai parapijines mokyklas. "Cerkviškai parapijinį mokyklų siekis yra padurtinti žmoneys pravoslaviską mokslą tikėjimo ir kirkšoniškos dorybės ir paduoti pradines naudingas žinias". Drauge su tuomi caras atsisaukė į kaimišką kunigiją, kad ji taptų verta savo pašaukimui tame svarbiame darbe...

"Paėjimas cerkviškai parapijinės mokyklos — rašo protėjerei P. Smirnov — apsklembia jos programą. Vyriausias ir svarbiausias joje dalykas — tai mokymas vaikų reikalingų teisybių kirkšoniškos pravoslaviskos tikybės. Dručiai su tuomi rišasi išmokymas skaitymo: nepakanka girdėti tik žodis, bet reikia ir pačiam mokėti pasiskaityti šventos ir vartinai dvasiškai pamokinančios knygos. Mokyti tikti lupomis — vis lyg ką rašyti ant pleskų, pasakė mus nemirtinas pirminis mokytojas šv. Kirilas, ir koks ženklyvas supulimas atsinajinimo mūsų cerkviškai parapijinės mokyklos su 1000 metiniu jubilėju sloveniskųjų mokytojų! Su išmokymu skaityti nepertraukiamai vinyjasi ir mokymas rašyti. Beveik taip pat drūčiai rišasi su pamokymu tikybės išmokymas vaikų cerkviškų giesmių, nės tai įvedina juos į artimiausią dalyvumą cerkvės dievmaldystėse. Senovishkoje cerkvėje giedojimas buvo vartinai dalykų visos cerkvės, kas ir dabar labai velytina. Išmokymas pirmųjų keturių veikimų aritmetikos reikalingas kožnam "gramotnam" žmogui, užbaigia programą cerkviškai parapijiskos mokyklos. Potam atsidengia laukas tam, kas velytina ir naudinga (depilanti kursai, atskiros remesinės mados, rankdarbystos klaišos), kadangi cerkvė negali pasilikti nedalyva žiurove taip gi medegiskų reikalų savo avių. Viešpats kuomet tai pasakė savo mo-

kitiniams aktyvaudoje bėdingo padėjimo dangelio alkančių: "Jūs duokite aniems valgyti" (Luk. 9. 13).

Toliau tas pats Smirnov aiskiai issitaria, jog "dabar ans laikas aklo pamėgdžiojimo Vakarams dalykuose pedagogijos, matomai, baigiasi, ir cerkviškoji bei ukešiškoji valdzios vinyjasi į krūvą, idant apstabyti tą nelabumą netvarkos ir neprietelystės, prasidėjus ne pas mus, o tik ant mūsų atsipindėjusi, ir pastatyti dalykus žmonių apšvietimo taip, kad išėitų iš to viena gerovė cerkvei ir valstijai". Apie žmonių labą — kam rūpės!

Negana to. "Paskirta yra cerkviškai parapijinė mokykla netik tam, kad savimi padauginti skaitlių mokyklų imperijoje, nors ir taitai yra labai svarbu, bet ir kad padėti drutą cerkvišką pamatą pradiniam vaikų apšvietimui ir, pagal išgalėjimą, inėsti dvasišką cerkviškumą ir pravoslavijos taipgi į kitas mokyklas" (Smirnov). Regis komentaro nereikia!

Tokioms tad mokykloms tolase vietose esą paaukuota pinigiskos dovanos... Kada žmonės pamatys tą juodą, judosiską sprendimą ant jų valnybės ir gerovės?!

Tokios cerkviškai parapijinės mokyklos tapo jau įrengtos ir Lietuvoje, kaip Vėksniuose, Papielėje, Sėdoje, Svieksnoje ir kitur.

Toms cerkviškoms mokykloms leista priimti mokintinių visokių tikėjimų, bet ant išlygų, kad priverstinai visi mokyti pravasloviskio katechizmo ir vaikščioti į cerkvę. O buvo vėl užgaulimas, visas šiadienines pradines mokyklas paversti į cerkviškas.

"Sviet" sako, buk cerkviškos mokyklos eina "laimingai" Minsko ir Vitebsko rėdybose, o "blo-gai" lietuviškoje aprechijoje, nes čia administracija "užsikrėtusi europizmu ir liberalizmu". Toliau paduoda užmanymą platinimo "kariumeniškai cerkviškų" mokyklų, žinoma, ir Lietuvoje. Rašo, buk Bielske (Gardino rėd.) stačiatikių šventikas, išvien su oficialais, atidarė mokyklą "kariumeniškai cerkviškai-parapijinę" ir alpsa iš džiaugsmo, kad kariumenė laike sataikos ras sav darbą. Jeigu be mokindami mūstro, oficialiai skaldo žandus karienviams, tai ką jie padarytų su mažais vaikais?!

Maskoliški laikraščiai dabar neretai perkrauti klausimais priverstinio, ant paveizdos Vokietijos ir kitų valstijų, lankymo taipgi Maskolijoje pradinų mokyklų; tą klausimą pajudino net "Vil. Viesnik", išrazdamas, kad įkunijimui šito klausimo valseiams, beje ukinkinams, priguli pasirupinti apie įrengimą reikalingo tam skaitliaus mokyklų.

Metinės gi knygtės, išduodamos Vilniaus moksliškos apigardos, nurodo, kad skaitlius mokyklų apigardoje nesidaugina, bet mažinasi; už taiti girdime skundus maskoliškių publicistų, kad dauginasi skaitlius paslaptingų mokyklų, kurios nepildo paliepių, išreiktų cirkuliaruose p. apšvieto ministro ir Vilniaus moksliškos apigardos kunriatoriaus. Mat vyresnybės mokykloms turint problematišką vertę, žmonės įrengia paslaptas moksliavietes, labiaus į reikalams atsakančias. Bledingumą maskoliškių "učilyščių" parodo žmonės kalendoriai, "Ukininkas", "Apvalga" ir kiti raštai; žmonės paliauja leid savo vaikus į anas apipaikimo lindynes ypačiai Kauno rėdyboje, — už tai direkcija žmonių mokyklų padavė prašymą į augštesnę vyresnybę, kad lieptų priverstinai čion vaikus siųsti į mokslo...

O tuomi tarpu Maskolijoje, kaip Smirnov rašo, "parapijoje yra keletas naminių mokyklų tarp žemionių: laiko jas daugiausiai persenusios mergos, atsitarnavę kareiviai. Priešingai pasibaitymū mokyklų nekurį — popas — prižiurovas joku būdu neuždusins savo įsimaisymu galybės šitų naminių mokyklų, bet priešingai — bus jų apgyneju ir užtarytoju. Kas taip pasibaitymą, tas nežino dvasios pravoslavijos, kuri, sekdamą paveizdą ir įstatymus Išganytojo, visuomet žengė prie to, idant nė iluzijos nendrės neperlaužti ir linų degančių neužgesinti... O šitos mažos mokyklos padarė cerkvei nemazą tarnystę; jose, tarp svarstynios ir nusilenkimo dangelio linkon kitų vėjų, pasislėpė abrisas seno cerkviško tipo mokyklos skaitytai".

Žinoma, mes Lietuviai, nė esamė Maskolijai nė pravoslavais, už tai mūsų apšvietos žydiniai kaimuose ardomy ir naikinami; be to ir vaikai ir tėvai ir mokytojai — nors tieje ubagai — turi dar baudas kentėti ir štruopas mokėti už perzengimą caro zakonų! O vienok mūsų paslaptų mokyklų buvo daug, ir jų neisidylis jokia policija jei mes patys netarnausime už algą caroslavijai!

Rusifikacija nesiseka nė platinant lietuviškas knygas, Kirilica rašytas. Tų knygių žmonės nekaito, nors jas pirkti priversti yra Lietuvos gyventojai. Tas knygeles maskolių policija nusitūcia starnams (vaitams) ir atima už jas pinigūs, o starnai arba valščiu perdėtiniai aprašo pačili knygeles ant "dusių" arba grincijų taip, jog nuo nekurio laiko (prie Kochanovo ir Orzevicio) priverstinas pirkimas tokių knygių stojasi, taip sakant, nauja pagalba ant žmonių.

Kaip mūsų tautai netinka cerkviškos Maskolių mokyklos, taip pat negali tikti nė katalikų bažnytinės mokyklos Amerikoje, įsteigiamos mūsų garsų ilgaskvernių. Maskolijai šaukia, kad klausytumė valdzios ir jai savo furtus duotumė; katalikų klebonai ir jų "sesers" — kartais sugulovės mokytojomis! — reikalauja, kad mes poteriatumėme, klausytumėme popiežiaus ir jam petražlobus mokėtumėme, ir galiaus, kad kunigams savo lobius atiduotumėme. Mes gi patys norime atsisikratyti nuo visokių siurblių — kunigų, carų ir jų vyresnių —, norime laisvais pastoti ir laisvais gyvent, ir kaipo tokie, įsteigti tokias mokyklas, kur nė dievas, nė caras viešpataus, bet tik teisybė, laisvė bei mokslas su meile. Dirbkime gi, su drąsa valnamanybos, su įsiekiu teisybės, su neapikanta melo ir veidmainystos, o galfius mūsų bus pergalėjimas!

Nauji raštai.

(Tęsa).

Mūsų Išganytojus Jėzus Kristaus gyvenimas. Parašytas pagal keturių Evangelistų raštus: Šv. Pranciškaus Serepiškojo ir S. Boneventuro. Naujas, pataisytas išleidimas. Shenandoah, 1907m. 209 pusl.

Knyga tai tikėjimiska. Ką aprašo, matyt iš jos užvardinimo. Kalba gera.

Aktai ir palaimos Encharistinės su atlaidais. Parengė ir giedojimui bei kalbėjimui (prie ranciančiais) priitakė Kun. Vincencas Aleksandravičius, Šv. Teologijos Magistras. Shenandoah, Pa. 1907 m. 40 pusl.

Tikėjimiska tai knygtė. Kas joje telpa, už mato kiekvienas pačiam užvardinime.

Patrimpo laisčiai. Parašė K. A. K. Shenandoah, Pa. 1907m. 161 pusl.

Patrimpo arba kn. Kaupo laisčiai tilpo pirmą "Zvaigždę", dabar skynium atmušti. Juose užgaulimas visoki mūsų gyvenimo klausimai, aiskinami gi vienpusiškai, klerikaliskoj, taigi kuniginėj dvasioj.

ATYDAI GIESMININKŲ.

Šitame paneidėlio vakare perskaitė p. M. Petruskas, mūsų daigius ir kompozitorius savo parašytą operetę "Kaminakrėtis ir Maluninkas". Veikalas tas buvo jau perstatytas ant scenos keturis kartus Amerikoje, rytuose, dabar p. M. Petruskas norėtų jį perstatyti ir Chicagoje. Pirmoji repeticija ir balsų mėginimas bus paneidėlio vakare nuo 8 val. Fellowship House svetainėje, 869-33rd Place, ten kur visada atsiduoda Dr. V. Kudirkos giesm., dr-stės mėginimai (dabar svetainė užpakalių). Užtai senieji ir naujieji giesmininkai Dr. V. Kudirkos dr-stės pribukite visi ir atsivėskite su savim kitus gerus giesmininkus, nes nuo gerumų ir daugumo giesmininkų prigulės ir perstatymas veikalas.

Paraša. Dr. V. Kudirkos giesm. dr-stės susirinkimas atbusis pėnyšios vakare, 29 d. lapkričio, 8 val. 869-33rd Place (prysakinėj svetainėje), ant kurio būtinai turi pributi visi nariai. Draugai ir draugės, atsivėskite ir kuodaugiau naujų giesmininkų.

J. Ilgudas.

Zinios iš Lietuvos.

IS VILNIAUS.

Neseniai pradėjo tardymą prieš kelis žmones, kurie dirbdino netikros diplomus arba atestatus. Tasai fabrikas seniai buvo uždėtas. Už pinigūs gaudavo raštus einantieji į kunigus, aptiekikus, norintieji gauti činą valdininkus. Po visą Rusiją buvo išsiplatinę agentai tos kompanijos. Vyresnybė jautė, bet negalėjo prikišti prie kaltininkų, nes tarp ypatų turinčių nusidėjėlių lizdą, buvo keli policijos valdininkai ir tie uždengdavo. Bene Kijeve dabar susekė šiek tiek ir pradėtas tardymas. Tarp turinčių tuos raštus yra nemaž klebonų, aptiekų, policijos valdininkų...

"Diennik Vilenski" praneša, kad į Vilnių atvyko tam tikras budelis, kuris karis ir žudys pasmerktuosius mirtim žmones.

Atsitikimas su Roppu negali nuraminti nė vėtinį davatų, nė valdzios! Ši, pagal savo papročio, neapsiejo be sukybės, net besiteisindama, dar giliaus į sutras sulindo. Norėjo gudriai padaryti, o neturint smagėnių, vienu noru netoli nuvažiuosi.

Spalių 16 d. buvo byla Paknio, Nenarė, Dągėlos (Vaigėlos) ir Mistauro, kaltinamų už maisto pakėlimą Žeimėje (Kauno pav.) rudenį 1905 m. Bausmė: Paknys ir Nenartas po 1 metų stiprovės; Dągėlai liko atsidėti 6 mėn. (6 mėn. jam atskaitė) ir Mistauro 4 mėn. (4 atsidėjo).

Spalių 17 d. Kazio Kastuskevičiaus ir Justyno Andriukonio, kaltinamų už kurtimą žmonių, prieš atsisaukimus platinant, Abudu nuteisino. K. išsėdėjo pirm teismo 11 mėn., o A. — 10 mėn., tik šisai buvo paleistas pirm teismo.

Stoikov, "Echo" redaktorius, gavo 3 mėn. atsidėti, bet kadangi jau pirmiau sėdėjo už tą patį, tai paluosavo.

Lukošius, 19 d. spa., gavo amžiną ištrėmimą. (Iš "2.")

IS ADUTISKIO.

Svenčionių pav.

Adutiskio parap. nuo senų seniausiųjų laikų, kaip ir kitur, užsiliko paprotys nešti špitolėn duonos, mėsos ir kitus valgomus daiktus. Neša prieš Velykas, Jurginėj, Aspazijoj; Visų Šventaisiais, be to, už numirusius. Viso labo per metus susirenka apie 400 pudų duonos ir 10 pudų mėsos, keli svarai sviesto, keli suriai, dar kiaušinių ir kitų daiktų. Seniai pasakoja, kad pirma visa tai buvo skiriamas šios parapijos elgėtom, o špitolė buvo jų nuolatinė prieiglauda; tokiu būdu elgėtos galėdavo pragyventi pusbdiskiai, nekeždami nė šalčio nė tokio vargo kaip dabar bevaikščiojant. Laikui bėgant viską prisavinavo pamazų vietiniai klebonai ir dabar šitomis aukomis špitolėje gyvena kelios stiprios bobos, kurios dirba klebonijos laukuose ir prie uko. O sakys prie tai — bedieviu pavirsi.

(Iš "2.")

IS SKUODO.

Kauno gubern.

Neperseniai Linkmyų miestelyje keletas vaikų, suėję į aludę, pasigėrė ir pradėjo tarp savęs muštis. Pajutus apie tai Skuodo policija, nuėjo tvarkos daryti, bet tvarką bedarydama, pati išduodė aludės langus. Po to, jau gerokai įkaušę,ėjo pas artymuosius ukinkus sadyklų įieškoti ir bejieškodami pas vieną ukinką,ėjo į mėsos būsą. Ukinkas neleidė jiems mėsos imti; tada jie ukinką dikčiai primušė ir pro duris išmetė, o patis mėsos ėmė, kiek tik.

Tokią tai pas mus policija. Geras ir krasos viršininkas. Skuodiskiai negali laisvok krason nešti, tuoj krasininkas pagriebia ir skaito. Jei nieko "prieš valdzia" jame neranda, tai atiduoda ir leidžia siųsti, o jeigu ras ką nors, ir da gražiai surašyta, tai nebeleidžia. Todėl, norėdami tokios "cenzūros" išvengti, skuodiskiai su mažiausiais reikalais turi kreiptis į kitas krasas.

J. Tošin.

(Iš "2.")

IS UKMERGES.

Miestė nemažs sujudimas. Parbrango duona. Buvo nuėjus pas viršininką pavargėlių deputaciją prašyti, kad uždraustų išvežti rugius iš Ukmergės. Šisai atmetė jos prašymą. Gyventojai yra įjurtę ant duonkepių, kam brangiai ima. Net buvo sumanę 15 d. šio mėn. padegti vieną iš jų. Kai kurie sumanė nubutus daiktus — neleistis išvežti iš čia javų. O neai nešijudina: kas jiems galvoj, kad žmonės baduoja!

IS LIEPOJAU.

Vaziavo nuo turgasu piėnvežis namo. Ant plianto, už Vezuvijaus dirbtuvės, kur jau mažai žmonių tevaikščioja, susitiko šis du tvirtovės kareiviu, kuriuodu surikė: "rankas augstyn!" pareikalavo, kad jis atiduotų jiems savo pinigūs. Piėnvežis išpradžiū maldę ju neimti. Kadangi tai negelbėjo, pradėjo pagalbos saukties. Tai išgirdo darbininkai, kurie grįžo nuo darbo iš karo uosto dirbtuvės (jau buvo 5 val. po piet). Jie tuoj šoko pagalbon ir, apdaužė plėšikus, atvedė juos pas VI skryliaus anstolį Zimkevičią. Jo nebuvo, buvo tikti nuovadinis. Iš kur nebuves, atsirado kareivių oficerius, kuris pradėjo jų klausinėti, kaip kas atsitikė. Tie papasakojo, buk jie praše piėnvežio dektukų, tas ėmės šaukti; atbėgė darbininkai, užklauso, po kėno puse eina plėšikai, tie atsakė — valdzios. Tada darbininkai šokė juos mušti. Nuovadinis, kuriam oficerius jau buvo "ranką paspaudęs", pradėjo klausinėti policisto, bet šis pasakė teisybę. Tada nuovadinis pradėjo rekti ant jo, kam jis meluoja. Šis nutilo. Žmonės, matydami, kame dalykas, pradėjo skirstyties. Atsirado ir anstolis, kurs pakalbėjo su oficeriu, liepė sumti tuos ciclikus", bet tujų jau nebeliko. Buvo tikti viena moteris, kuri viską buvo mačiusi. Ji ir pradėjo antstoliui

pasakoti, kaip kas atsitikė, bet jis pradėjo ant jos rekti ir liepė ją įvesti į savo kabinėtą. Už kokiš valandos ji ištenai išėjo, visa sudaužyta ir raudona. Nuėjo vaitodama.

APGARSINIMAI.

PASARGOS SKAITYTOJAMS.

1) Kada reikalauji permaitinti adrešą, dėl slatinėjimo laikraščio, visada paduok ir senąjį savo adrešą. Jeigu pats gerai rašyti nemoki, tai adrešą duok kitam, geriau mokančiam, parašyti.

2) Pingus geriausiai siųsti per Money Order arba registruotame laiške. Nedėk į laiškus smulkų sidabrinių, nė auksinių pinigų, nes jie kolonėje kopetą prapliše, išpūs ir prapula. Geriau, vietoje smulkų, dėk pačtinių markių už tą sumą. Pašto markės primame tikrai vietoje smulkų, kur suma mažesnė už \$1.00. Jei suma siekia \$1.00 ar daugiau, tai markių nesiųskite, bet dėkite pingus arba Money Order. Jeigu suma bus \$1.25, tai galima dėti \$1.00 pingais, o 25 centus markėmis. Vienok markės turi būti visame avelsok, nesulpusios viena su kita, nė prie laiško neprilipintos, taip kad mės galėtume jas panaudoti savo laisksam.

3) Jeigu išpirks Money Order, tai netaikykite jį pas save, bet prisiskirkite redakcijai, nes be "Orderio" redakcija negali pingų iš pašto gauti. Pasilaikyk sau tik mažąją baltają kortelę, o didesniąją, mėlyną prisiųsk prastame laiške, registruoti nereikia.

4) Ant laiško, kuriame užsakai knygas ar kitokius tavarus, nekad nerasyk jokių kitų reikalų, kaip vė: korespondenciją, apgarsinimą, ar ką kitą, kas su užsakymais tavarais nesirita, nes pas mus tavorų (knygų) siuntiniai yra atliekami viename departamente, apgarsinimai kitame departamente, o korespondencijos trečiame departamente ir kiekvienas departamentas yra po priežiūra kitų ypatų. Tad jeigu jus ant vienos popieros surašysite, keletą reikalų, tai jus laisksam turės laukti pirmame departamente kol tas jį apdirbs ir nusiųs antram, o ten vėl laukti kol šis jį apdirbs ir pasius trečiam. Tokius laisksam negalima nė į laiką atsakyti, nė geras atlikti; nes pas pirmąjį departamentą likus laisksam, antram nelieta davatų. Geriausia yra rašyti kiekvieną reikalą ant atskiros popieros, tada kiekvienas reikalas bus perduotas tam tikram departamentui ir visi reikalai tuom patim laiku liks atlikti greitai ir gerai.

5) Niekada neisiųsk pingų, nė Money Orderio atsikrante laisksam nuo užsakymo. Visada dėk pingus ar Money Orderį į tą patį laišką kuriame tavarus užsakai. Nes jeigu užsakymas atėla be pingų, mes negalėsime jo išpildyti, vien todėl, kad pingų nėra, o jei ateis pingai be užsakymo, mes nežinosime ką su jais daryti, vien todėl, kad prie jų nėra užsakymo.

6) Visada ant savo laiško pastrašykite savo pravarde ir adrešą. Nors ir tūkstantį kartų mums raše, visada reikia pastrašyti pravarde ir adrešą kiekviename laiške, nes mės radę laišką tarp 100 ar 200 laišku be parašo ir adrešo, nežinosime keno jis yra ir negalėsime atsakymo duoti.

Su visokiais reikalais rašydami pas mus visada adresuokite taip:

A. OLSZEWSKI,

3252 S. Halsted St., Chicago, Ill.

NAUJOS KNYGOS, GAUNAMOS "LIETUVOS" REDYSTEJE.

Aritmetikos uždavinys. Vadovėlis aritmetikos pradžiui; antroji dalis. Šita knygtė — antroji ir paskutinė — dalis uždavinys, paskirti aritmetikos kursui; čional, kaip paprastai yra daroma, surinkta uždavinų su skaitliais visokio didumo. Parašyta Pr. Mašloto. Pust. 68 prekė 20c

Lietuva tėvynė mano. Ellisas parašė K. Stiklėlio, telpa 14 gražių tūnyščių dainelių. Pustupų 16 prekė 10c

Lietuviai ar gerai kelias žengiam priekyn? Nuostirus atstipilimas į lietuvišką visuomenę D-ro Jono Šilupo. Arba sutrunka kalbų, laikytų Waterbury, Conn., 25 gruodžio 1906. Union City, Conn., 26 gruodžio 1906. Edwardsville, Pa., 31 gruodžio 1906 ir Scranton, Pa. vasyrly 1907 m. Pust. 47, prekė 15c

Labai gražios Dainos. Surinktos K. Stiklėlio; čia patilpusios 32 dainos užrašytos nuo žmonių Lietuvoje kaimo, Naumiesčio parapijoj. Suvalkų gub. Pust. 39, prekė 15c

Pasaka apie carą miklą. Pagal rusišką sutaisė A. K. Imeldo L.V.S. Labai graūs užimantis pasakojimas apie carą, kaip jis žmones įgriso ir kaip apie jį žmonės kalba. Pustupų 46, prekė 10c

Ratelių apėjimai. Yra linksmiausias žaizlas (zabova) šelmyniškosios ausrinkimuose. Parašė D. Spąjtkas. Pustupų 16, prekė 10c

Tikri ir netikri šventieji. Pavetkialla iš gyvenimo kankintinių ir kankintojų. Išleista Susv. Lietuvių Laisvamanų. Pust. 61, prekė 15c

žmonių užtarytojai. Vertė iš rusų kalbos šermukšnė. Aprašo apie du brolius Grakchu, 130 metų prieš Christaus gimimą, iš Rymo laukų ir kalp trom laiku žmonės buvo pavergti ir visai prikankinami. Pust. 32, prekė 10c

Išsilvystimas vaizlaus gyvųjų. Lekčija Dr. J. Kullo, su daug paveikslėlių iš embriologijos. Pust. 12, Prekė 10c

Oras, Vanduo, šviesa ir šiluma. Lekčijos prof. Blochman'o, sutaisė Bernas. Su daug paveikslėlių. Pust. 138, Prekė 40c

Tautiškos Politikos knygynėlia. Telpa čia Rusijos polietijos viešpatavimas, persekiojimas ypatos laisvės, draugijų ir susirinkimų, laisvės so-džio ir sąžinės, ir kame išganymas? Pust. 47, Prekė 10c

Laikrodininko atminimai. Pasak Erkmann-Satriang, sutaisė S. M. Pavelskias iš Napoleono I paskutinųjų kariavimų. Pust. 44, Prekė 15c

Kaip žmonės su ponais kovojo? Sodietikų sukilimas Ispanijoj, XIV amžiuje. Parašė A. J. J. Pust. 24, Prekė 10c

Vaišės Jėzus Kristus pas Popiežių Pijų IX. Parašė Victor Hugo, antra laida. Prekė 10c

Užspausdinti vėsi minėtų knygo-ly, adresuokite:

A. OLSZEWSKI
3252 So. Halsted St., Chicago, Ill.

NAUJI ŽAISLAI IS LIETUVOS ATVEŽTI!

Gaunami "Lietuvos" Redakcijoj. Dangus, šelmyniškas žaizlas, parupintas doram ir patogiam pasilinkimui. Yra tai toblyčia 22x24 colių su nupieštais keliais ir tinkamais išreikškimais su num. pradėdant nuo 1 iki 121.

Šitas žaizlas kiekvienas dalyvaus turi mėti kauli; dalyvanti gali 2 ir daugiau ypatų, kiekviena ypatą apselekta sau vieng kupetelį (yra 5 ypatų spalvų) kuriuom uždeginta tam tikrą numerį kauli metus. Toblyčia smulkinai į 4 dalis, su skrymte prisidūnėme į namus per pačią. Prekė 15c

Filtras, žaizlas ir lošimas, suaugusiesiems pavestas. Yra skrymų su 55 kortelėmis 3x4 colių, su yvarlais klausimais; ant kiekvienos kortelės yra po 6 atsakymus.

Jaunomė

Viršininkai Centro Komiteto

"Ašros" Dr. stas.

Firmsėdis — Dr. M. Želviene,

1 Church Str., Plymouth, Pa.

Skr. susinė. — J. Šernas, 3252

S. Halsted Str., Chicago, Ill.

Finansų sekr. — K. Gugis, 4945

Justine str., Chicago, Ill.

Kasierius — Dr. J. Šliupas, 1419

N. Main Ave., Scranton, Pa.

AUKOS REVOLIUCIJAI.

13 Collinsville, Ill. M. Maciajus

kas 50c; K. Karvelis, J. Steponai-

tis, M. Pamonas, K. Jerusevicia,

A. Dzedolikas, J. Dzedolikas po

25c; J. Guzevicia 10c. Viso \$2.00.

A. A.

15 d. lapkričio pasimirė Collins-

ville, Ill. Jonas Gašauskis, 22 me-

tų senumo; jis tapo gerai aprūpin-

tas per apiekną Joną Noriką ir

likosi palaidotas 17 d. lapkričio.

Velionis paėjo iš Kanno gub., Ra-

seinių pavieto, Batakių volosties ir

parapijos. Jisai turėjo Amerikoje

tėvą ir du brolius, kurie gyvena

Pennsylvanijos valst. Norinti dasi-

žinoti daugiau, malonėkite atsi-

sauti daugių, adresu:

Ant. Eitcas

Box 607

Collinsville, Ill.

"LIETUVOS UKININKAS"

Laikraštis skiriamas Lietuvos

darbo žmonėms. Išleina kas savaitę

iš Vilniaus, Lietuvoje. Spaudos

mas ant gražios popieriaus, 16 pu-

sių ir mėnesiniu priedu.

Vienatinis laikraštis, kuris tē-

vynę daugiausia prasplatinę,

nes jis suteikia teisingiausią ži-

nias iš Lietuvos ir kitų dalių ži-

nias. Amerikos - lietuviai užrašy-

kite minėtą laikraštį arba užrašy-

kite savo gentims tėvynę gyve-

nantiems. Lietuvoje metų prekė

\$1.85, o Amerikoje \$2.50. Vienas

numeris ant pamatymo 5 centai.

Amerikoje vyriausiu agentu yra:

M. J. Damljonaitis,

3250 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Pajieškojimai.

Gydytojas, turįs gerą vardą ir

praktiką, 35 metų amžiaus, pajie-

sko moters to pačio amžiaus ar jau-

nes susisrašinėjimui; turi būti

gera namų gospadinė, mylėtoja na-

mų ir turi turėti mažiausiai \$5000.

Tikslas apsigyventi. Duosiu atsaky-

mus. Malonėkite adresuoti:

P. O. Box 558 St. Louis, Mo.

Pajieškau savo brolio Antano

Jeseviciaus, Kauno gub., Telsių

pavieto, Salantų parapijos, Gel-

gaudžių sodžiaus. Jis pats ar kas

kitas malonės duoti žinią adresu:

St. Jesevič

604 W. German st.

Baltimore, Md.

Pajieškau savo pusėsers Petro-

nelį Jencaitės, Kauno gub., An-

driejavo parapijos, Raudų kaimo,

2 mėnesiai kaip Amerikoje. Ji pa-

ti ar kas ktas malonės duoti žinią

adresu:

Kaz. Kaulus

212 First st.

Elizabeth, N. J.

Pajieškau savo brolio Martino

Karbauskio, Kauno gub., Rasei-

nių pavieto, Skaudvilės parapijos,

Pužų kaimo. 8 metai kaip Ame-

rikoje; 2 metai atgal gyveno

Grandville. Turiu prie jo šauk-

tis, nes esu sunkiai sužeistas ir

guliu ligonbutyje, kur jau manęs

nebeonori laikyti. Jis pats ar kas

kitas malonės duoti žinią adresu:

Juozapas Karbauskas

3254 S. Morgan st.

Chicago, Ill.

Aš Anastazija Lazdauskienė,

po tėvais Lileikytė, pajieškau sa-

vo vyro Kazimiero Lazdausko,

Kauno gub., Raseinių pavieto,

Vazgirių parapijos. Antri me-

tai kaip Amerikoje, pirmiau gy-

veno Chicagoje. Aš ką tik pri-

buvus iš Lietuvos ir norėčiau su

juom pasimatyti. Jis pats ar

kas kitas malonės duoti žinią

adresu:

Anast. Lazdauskienė

1177 E. 63rd st.

Chicago, Ill.

Pajieškau savo švogerio Mykolo

Petkevičiaus, kuris pribuvo spalio

mėnesyje iš Lietuvos į Brockton,

Mass. Jis pats ar kas kitas malo-

nės duoti žinią adresu:

Step. Morcunas

12230 Union av., West

Pullman, Chicago, Ill.

Pajieškau savo pusbrolio Antano

Strauko, kaimo Apašuvos, Rasei-

nių pav. apie 10 metų kaip Ameri-

koje; teigė Vladislavo Ruikos iš

miest. Varnių apie 5 metai Ame-

rikoje ir gyvena Chicagoje. Jie pa-

ty ar kas ktas teiksis duoti žinią

adresu:

Fr. Straukas,

123 W. 25th st.,

Chicago, Ill.

Pajieškau savo pusbrolio Stanis-

lovo Kairo, Kauno gub., Vingini-

nų sod., Batakių parap., 6 metai

Amerikoje. Jis pats ar kas ktas

teiksis duoti žinią adresu:

Ant. Kasputis,

Box 442,

Kewanee, Ill.

Pajieškau savo sesers Onos Juo-

zupavičiūtės, Suvalkų gub., Nau-

miesčio pavieto, Ziplių gmino, Kup-

rių kaimo. Pirmiau gyveno Pitts-

burg, Pa. Ji pati ar kas ktas ma-

lonės duoti žinią adresu:

Ant. Juozapavičius,

Keweenaw, Mich.

Pajieškau savo švogerio Jono

Stagerio. Turju prie jo labai svar-

bų reikalą. Jis pats ar kas ktas

malonės duoti žinią adresu:

Ant. Pran

2224 N. 15th st.

Springfield, Ill.

Pajieškau savo dėdės Vincos

Nosackio, Vilniaus gub., Trakų

pavieto, Butrimonių valsčiaus,

Pninos miestelio. Apie 12 metų

kaip Amerikoje. Jis pats ar kas

kitas malonės duoti žinią adre-

su:

Vincas Petka,

194 Charles St.,

Scranton, Pa.

Pajieškau savo draugo Stani-

slovo Pukauskio; Kauno gub.,

Raseinių pavieto ir parapijos,

Kaimotės sodžiaus. Pirmiau gy-

veno Chicagoje. Jis pats ar kas

kitas malonės duoti žinią adre-

su:

Vinc. Doman,

52 River St.,

Rumford Falls, Me.

Pajieškau savo švogerio Rauli-

no Kavalausko, Suvalkų guber.,

Senapilės pavieto, Mikališkio

gmino, Jestrakių kaimo. Turiu

pas jį labai svarbų reikalą. Jis

pas ar kas ktas malonės duoti

žinią ant adreso:

Juoz. Brusokas,

207 N. 8th Str.,

Brooklyn, N. Y.

Pajieškau savo brolio Antano

Jeseviciaus, Kauno gub., Telsių

pavieto, Salantų parapijos, Gel-

gaudžių sodžiaus. Jis pats ar kas

kitas malonės duoti žinią adresu:

St. Jesevič

604 W. German st.

Baltimore, Md.

Pajieškau savo pusėsers Petro-

nelį Jencaitės, Kauno gub., An-

driejavo parapijos, Raudų kaimo,

2 mėnesiai kaip Amerikoje. Ji pa-

ti ar kas ktas malonės duoti žinią

adresu:

Kaz. Kaulus

212 First st.

Elizabeth, N. J.

Pajieškau savo brolio Martino

Karbauskio, Kauno gub., Rasei-

nių pavieto, Skaudvilės parapijos,

Pužų kaimo. 8 metai kaip Ame-

rikoje; 2 metai atgal gyveno

Grandville. Turiu prie jo šauk-

tis, nes esu sunkiai sužeistas ir

guliu ligonbutyje, kur jau manęs

nebeonori laikyti. Jis pats ar kas

kitas malonės duoti žinią adresu:

Juozapas Karbauskas

3254 S. Morgan st.

Chicago, Ill.

Aš Anastazija Lazdauskienė,

po tėvais Lileikytė, pajieškau sa-

vo vyro Kazimiero Lazdausko,

Kauno gub., Raseinių pavieto,

Vazgirių parapijos. Antri me-

tai kaip Amerikoje, pirmiau gy-

veno Chicagoje. Aš ką tik pri-

buvus iš Lietuvos ir norėčiau su

juom pasimatyti. Jis pats ar

kas kitas malonės duoti žinią

adresu:

Anast. Lazdauskienė

1177 E. 63rd st.

Chicago, Ill.

Pajieškau savo švogerio Mykolo

Petkevičiaus, kuris pribuvo spalio

mėnesyje iš Lietuvos į Brockton,

Mass. Jis pats ar kas kitas malo-

nės duoti žinią adresu:

Step. Morcunas

12230 Union av., West

Pullman, Chicago, Ill.

Reikalauja angliakasių į Illinois

valstiją. Atsisauti pas A. H.

Olson, 172 E. Van Buren st., Chi-

cago, Ill.

JONAS J. GUDINAS

Užlaiko pirmos klases saliu-

ir restauraciją, kur galima gauti

geriausius gėrimus, cigarus ir

valgius, teiggi turi puikią svetai-

nų susirinkimams, baliams ir ve-

stuvėms. Tėmykite adresą:

223 Wabansia av. Chicago, Ill.

Knygų Kataliogas

27 Gyvenimo Mokykla. Parašė Ori-

son Svett-Marden. Lietuviškos kalbos

išvertė K. Žegota. Užrašai pagars-

ėjusių žmonių. Labai naudinga kny-

ga. Didelio formato. Chicago, Ill.

1907 \$1.50

Apdaryta \$2.00

35 Gyvenimo valdžialai. Susidant

iš dešynių sekantių gražių pasakų:

Atsiveikimas, Vagis, Kas kal-

tas, Gėdvės valkal, Paporčiokas, Mi-

šio sargas, Signalas, Kelvis, Bu-

vijo esybė. Chicago, Ill. 1902, pus-

lų 99 \$1.50

43 Iš gyvenimo Lietuvių Vėlių bei

Vėlių. Pasakos surinktos D. J.

Basanavičiaus. Šioje knygoje teip-

keil šimtai gražių pasakų, apie ro-

dangų, žvėžių, pekių; apie gilię, ma-

rą, cholierą; apie dvasias (dušias)

vėlinius, jų valdinimus ir tt. Pasakos

užrašytos tokiu būdu, kokioje bu-

vo gūdotos. Pateiktos — pagal tar-

mę panevėžiečių, šiaulių — pagal

tarmę šiaulių; Suvalkų gub. — pa-

gal tarmę suvalkiečių; Prūsų Lietu-

voje — pagal tarmę prūsų; Lietuvi-

ų; Danų — pagal tarmę danų ir tt.

Chicago, Ill. 1903, pusl. 470. Popie-

rus apdaruose \$1.50

Audimo apdaruose \$2.00

63 Kartė laukuose. (Kareivis at-

siminimai). Parašė Vsevolod Garlin.

Vertė A. Lais. Užimanti pasaka iš

laikų karės maskolų su turkais. Chi-

cago, Ill. 1906, pusl. 81 \$2.00

67 Lietuviškos Pasakos Vairios.

Surinko Dr. J. Basanavičius. Dalia

I. Čia telpa 141 labai gražių, juok-

kingų, išmintingų ir singulierių pas-

akų. Chicago, Ill. 1903, pusl. 280 \$1.25

Drutai apdaryta \$1.50

68 Lietuviškos Pasakos Vairios.

Surinko Dr. J. Basanavičius. Dalia

II. Čia telpa 205 labai gražių ir juo-

kingų pasakų, bėvytelių, klevienų

skaitytų ir klausytų ir labai naudin-

gas. Chicago, Ill. 1903, pusl. 330 \$1.25

Drutai apdaryta \$1.50

69 Lietuviškos Pasakos Vairios.

Surinko Dr. J. Basanavičius. Dalia

III. Čia telpa 202 dar gražesni ir

juokingesni pasakos. Chicago, Ill.

1904, pusl. 333 \$1.25

Drutai apdaryta \$1.50

70 Lietuviškos Pasakos Vairios.

Surinko Dr. J. Basanavičius. Dalia

IV. Čia telpa 202 dar gražesni ir

juokingesni pasakos. Chicago, Ill.

1904, pusl. 333 \$1.25

Drutai apdaryta \$1.50

76 Maxim Gorkij. Pasakojimai. Iš

rusų kalbos vertė A. Lais. Turinys:
